Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 153

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 17 ՅՈՒԼԻՍ

24 ՌԱՄԱԶԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ․ երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է․ աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ դրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ․ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ։
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونكیان خاننده { ارەولك }
غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Գաւառ զրկուած լրագրաց համբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ

Այս պահուս Ռուսիա ներքին և արտաքին յոյժ հանդարտ վիճակ մը կը վայելէ ։ Ոչնչականք աւելի գործունէութիւնք ցոյց չեն տար, կամ իրենց մէջ բաժանեալ լինելով, ինչպէս մերթ ընդ մերթ կը ծանուցուի, կամ ոստիկանութիւնն յաջողած լինելով գտնել ազդուագոյն միջոցներն Ոչնչականութիւնն հարուածելու համար ։ Ոչնչականաց անգործութիւնն, ինչ պատճառի ալ վերագրուի, երկրին մէջ վերջին ժամանակներս կատարուած բարենորոգումներու գործադրման, և հետեւապէս ռուս ժողովրդեան առաջուընէ աւելի գոհ լինելուն չի կրնար վերընծայիլ ․ որովհետեւ այդ տեսակ բարենորոգումներ տակաւին չեն տեսնուած ։ Աղեքսանդր Գ, որուն համար ամեն ոք կը մաղթէ որ իւր հօր ողբերգական վախճանէն տարբեր վիճակ մը ունենայ, տակաւին նշանաւոր չհանդիսացաւ այնպիսի հիմնական բարենորոգմամբք, որք Ռուսիոյ մեծագոյն բարերարաց կարգն անցուցեր էին հանգուցեալ Կայսրն ։ Անցեալ տարի արդարեւ թէ՛ ռուսական և թէ՛ օտար մամլոյ մէջ բաւական խօսք եղաւ բարենորոգիչ յանձնաժողովի մը աշխատանաց վրայ, որ գաւառական վարչութեան դրութեան մէջ կարեւոր բարեփոխումներ պիտի մտցնէր՝ տեղական ինքնօրէնութիւններն աւելցնելու միտօք ։ Բայց բարենորոգման այս և ուրիշ ձեռնարկներ ու առաջարկներ առ այժմ թղթի վրայ միայն կը մնան, եթէ բոլորովին ի դերեւ չեն ելած ։ Այս տեսութեամբ, ուրեմն, ռուս ժողովուրդն անցեալ և առջի տարիներէն աւելի գոհ լինելու պատճառ մը չունի, և եթէ Ոչնչականութիւնը ժողովրդային դժգոհութենէ ճարակ կը գտնէ, այդպիսի ճարակ մը այսօր նոյնչափ առատօրէն կրնայ գտնուիլ որչափ ուրիշ տարիներ ։

Կառավարութեան ձեռք առած վերջին միջոցներն աւելի զսպողական և արգելիչ հանգամանք ունին, քան բարենորոգիչ ։ Համալսարանաց նկատմամբ հրատարակուած նոր կանոնագիր մը ուսանողներն իրենց առջի ազատութիւններէն զրկեց, որպէս զի դիւրութիւն մը պակաս ունենան նոր գաղափարներով տոգորուելու, և զանոնք ոստիկանական և զինուորական իշխանութեան հետ գրեթէ ուղղակի յարաբերութեան մէջ դրաւ, որպէս զի այդ տեսակ գաղափարներով վարակեալ ուսանողք ըստ կարի շուտով ուշադրութիւն գրաւեն և պատժուին ։ Ընդհանրապէս թէ այր և թէ կին ուսանողաց նկատմամբ մեծ խստութիւնք ի գործ կը դրուին · որովհետեւ իրաւամբ կը կարծուի թէ Ոչնչականութիւնն իւր առաջին սերմ այս նոր սերնդեան մէջ կը ձգէ, և թէ ուսանողք ջերմագոյն ծառայիչներն են յեղափոխական վարդապետութեանց ։

Կովկասու Հայոց վարժարաններուն համար հրատարակեալ կանոնագիրը կրնանք շարունակութիւն մը համարել կրթական կարգ մը օրինաց, որովք Ռուսիոյ այժմեան նախարարք՝ կրթութեան գործը կառավարութեան ձեռաց մէջ կեդրոնացընելով՝ փափաքած լինել կը թուին այնպիսի ուղղութեան մը ենթարկել զայն, որ կառավարական տիրող հայեացքներու առաւել համապատասխան լինի ։ Կը մնայ տեսնել թէ այս ակնկալութիւն պիտի իրագործուի՞ ։ Սեղմումները սովորաբար կը ծառայեն աւելի եւս զայրացնելու այն տարրեր որք կը սեղմուին, և անոնց ծաւալումը փութացնելու ։ Եթէ ստոյգ է թէ Ռուսիոյ ուսանող դասն է գլխաւոր յեցակէտ Ոչնչականութեան, այդ դաս կրթական վերջին կանոնագրերն հաւանօրէն նոր պատրուակ մը պիտի համարի նոր յուզում մը հանելու, նոր գործունէութիւն մը տալու Ոչնչական շարժման ։

Իւր նախարարաց իմաստութեան վստահ, Կայսրն այս օրերս դուրս ելած է իւր մենաստանէ, և ծովեզերեայ պտոյտ մը կ'ընէ, Պալդիկ ծովու ռուսական նաւատորմին զանազան տեսակ մարզանքները դիտելով ։ Զենք լսեր թէ որ և է եղեռնական փորձեր կը փորձուին Ն. Կ. Վեհափառութեան դէմ, և դեռ այս իրողութիւն գոհացուցիչ է ։ Բայց արդեօք ռուս նախարարք իրաւունք ունի՞ն մեծ հաւատ մը դնելու լոկ արգելիչ և զսպողական միջոցներու վրայ, և իրական բարենորոգման ամեն տնօրինութիւններ յետաձգելու, դէպքերն յետոյ պիտի տան տոր պատասխանը ։

Կառավարական հոգածութեան աւելի անմիջական կերպիւ առարկայ կը լինին երկրին նիւթական զարգացման վերաբերեալ միջոցներ, որք միշտ առաջ կը տարուին ․ և թէպէտ Ռուսիոյ արեւելեան և արեւմտեան գաւառներէն աղքատութեան և թշուառութեան լուրեր կուգան, ընդհանուր տպաւորութիւնն այս է թէ տնտեսական տեսութեամբ Ռուսիա չէ դադրած բարգաւաճելէ ։ Բայց Կովկասիա կը զոհուի ռուս գործարանատերաց և վաճառականաց, և Պարսկաստանի հետ ապրանաց ազատ անցուդարձն արգիլուելով, վաճառականութիւնը բաւական կը կասի Կովկասիոյ մէջ, մինչեւ որ Բեդրպուրկի և Մոսքուայի գործարանք Կովկասիոյ համար Արեւմտեան գործարանաց տեղը բռնեն ։

Նոր բան մը չենք լսեր ռուս կառավարութեան հպատակ օտար տարրերը ռուսական տարրին հետ ձուլելու տրամադրութեանց վրայ ։ Տարակոյս չկայ թէ Ռուսք տակաւ առ տակաւ և մեղմով կը գործեն այդ ուղղութեամբ ։ Տարակոյս չկայ նաեւ թէ այն տարրեր զորս կ'ուզուի ձուլել ռուսականին հետ՝ փոքր ի շատէ հաստատուն կազմուած մ'ունին արդէն, այսինքն չեն այն խակ և անտաշ վիճակի մէջ, որ մեծագոյն դիւրութեամբ կարենային ձուլուիլ ուրիշ աւելի ստուար և մշակեալ տարրի մը հետ ։ Այս տարրեր գլխաւորապէս երկուք են այժմ. Բոլոնացիք Ռուսիոյ արեւմտեան ծայրն, Հայք՝ հարաւային արեւելեան ծայրն ։ Այդ երկու տարրք ալ իրենց թշնամիներն ունին բարձրագոյն ակումբոց մէջ ։ Երկուքին նկատմամբ ալ կ'երեւին աննպաստ տրամադրութիւնք, բայց մին Եւրոպիոյ, միւսը Կովկասիոյ մէջ այնչափ փափուկ և կարեւոր դիրք մը բռնած են, որ Ռուսք անոնց հետ ամենայն զգուշութեամբ վարուելու պէտք կը տեսնեն ։ Լաւ է սակայն որ չխաբուինք ռուս աշխարհավարաց և մանաւանդ այժմեան ռուս կառավարութեան բուն դիտաւորութեանց վրայ ։ Նաս բաներ ընել տարակոյս չկայ թէ ռուս կառավարութեան իրաւունքն է ։ Ուր որ Սահմանադրութիւն մը չկայ որ գծէ և նուիրագործէ հպատակ ազգութեանց իրաւունքները, կառավարութեան իրաւունքն՝ իբրեւ հզօրագոյնի իրաւունքն՝ անսահման է անշուշտ ։ Բայց խնդիր է թէ ինչ նպատակաւ ռուս կառավարութիւնն հարկ կը զգայ ի գործ դնելու իւր բոլոր իրաւունքներ ։ Արդեօք առանց նպատակի՞ է այն սաստիկ նախանձայուզութիւն որով ռուս կառավարութիւնը մի կողմէ Բոլոնիոյ և միւս կողմէ Կովկասիոյ մէջ հետամուտ է հպատակ ազգաց ձեռքէն ետ առնուլ ինչ ինչ իրաւունքներ և ազատութիւններ զորս ցարդ վայելած են անոնք ։ Մեք այնչափ միամիտ չենք ուզեր լինել որ հաստատական պատասխան տանք այս հարցման ։

Օր մը պիտի գայ որ քաղաքագիտաց ուրիշ դպրոց մը իւր ձեռքը պիտի առնու ռուսական մեծ Կայսրութեան գործոց ղեկն ։ Հաւանօրէն այդ դպրոց այժմեան կառավարող դասէն աւելի ազատամիտ պիտի լինի ։ Այսպիսի գուշակութիւն մը, որովհետեւ Ռուսիոյ համար կ'ընենք, անպատճառ յանդո՞ւգն պէտք է թուի միթէ ։ Ռուսիա կրնա՞յ միթէ ազատիլ մտային և ֆիզիքական այն ընդհանուր օրինաց գործողութենէն, որք բոլոր աշխարհի վրայ, և ի մասնաւորի քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ, ընդհանուր կիրառութիւն մ'ունենալ կը թուին ։ Ստոյգ է թէ քաղաքակիրթ աշխարհի ամեն կէտերուն վրայ միօրինակ առաջդիմութիւն չենք տեսներ ։ Ստոյգ է թէ Պ. Ժիւլ Տիձի պէս փորձ և հմուտ հրապարակագիր մը կարծիք կը յայտնէ Տեմբսին մէջ թէ Եւրոպա այս պահուս յետադիմական ուղղութեան մը մէջ կը մտնէ․ որովհետեւ այլեւայլ երկիրներու մէջ յետադէմ կուսակցութիւնք յաղթանակ կը տանին ։ Բայց ընդհանուր ազգաց կեանքին մէջ այս դէպք լոկ միջադէպ մ'է, պատահական արկած մը, որոյ նմանք շատ կ'ըլլան մեր առջեւ երբ ժամանակի անձուկ շրջան մը միայն առարկայ կ'ընենք քննութեան ։ Բայց բաղդատմամբ, օրինակի համար, յիսուն տարի առաջուան վիճակի հետ, անժխտելի է թէ քաղաքակիրթ և կէս-քաղաքակիրթ բոլոր երկիրներու մէջ՝ ինչպէս ուրիշ կարգաց ու հաստատութեանց՝ նմանապէս կառավարական դրութեանց և վարչային գաղափարաց մասին ընդհանուր առաջդիմութիւն մը կայ ։ Ուրեմն, աստ կը տեսնենք ընդհանուր օրէնքի նման բան մը, որ ի կիր արկանելի է Ռուսիոյ նկատմամբ եւս ։ Արդ, քանի որ այդ օրինաց զօրութեամբ յուսալի է թէ օր մը աշխարհավարաց ազատական դպրոց մը սկսի վարել ռուսական կայսրութեան գործերն, ուրեմն ընդհատ հաւանական է թէ այդպիսի դպրոցի մը պատկանող աշխարհավարք զգան տեղական աւելի մեծ ինքնօրէնութեանց և ժողովրդային աւելի մեծ ազատութեանց պէտքն, որ ակներեւ դարձած է ուրիշ ամեն քաղաքակիրթ երկիրներու կառավարութեանց համար ։

Այդ օրն, երբ հասնի, նպաստաւոր պիտի լինի թէ՛ Տէրութեան և թէ՛ իւր ոչ-ռուս հպատակաց, զորս համերաշխութեան հզօրագոյն կապերով պիտի միացնէ կառավարութեան և տիրող ցեղին հետ ։ Միանգամայն այդ օրն աւելի նպաստաւոր պիտի լինի զանազան ռուսահպատակ ազգութեանց ցեղային գոյութեան պահպանման և մինչեւ իսկ զարգացման ։ Բայց հարկ է որ զանազան ազգութիւնք, որք այժմ գոյութեան կռիւը կը մղեն Ռուսիոյ մէջ, դիմանան տակաւ մինչեւ այն բարեբաստիկ օրերը ։ Մեզ կը թուի թէ չափազանց յուսատես չենք երբ կը կարծենք թէ հիմա ռուսահպատակ զանազան ազգութիւնք գոյութեան կռիւ մը կը մղեն՝ շնորհիւ կառավարական կարգ մը տնօրինութեանց, զորս յետադիմական և անբանաւոր կը կարծենք ։ Բայց միանգամայն կը թուի մեզ թէ չափազանց լաւատես ալ չենք երբ կը գուշակենք թէ պիտի գայ օր մը, յորում այս գոյութեան կռիւը պիտի մեղմանայ, պիտի վերածուի լուսաւորութեան համար ընդհանուր և գովելի մրցումի մը, և թէ այսպիսի մրցում մը յայնժամ աւելի նպաստաւոր պիտի լինի ազգութեանց պահպանման ։

«Ապագայն պիտի պատկանի կուսակցութեանց խոհեմագունին, իմաստնագունին » կ'ըսէր Թիէր Հանրապետութեան մէկ ճգնաժամուն մէջ ։ Հետեւողութեամբ մը, ռուսահպատակ ազգութեանց այժմեան ճգնաժամուն մէջ կրնանք ըսել թէ, ապագայն զուրկ չէն այն ոչ-ռուս տարերք որք գիտնան մեծագոյն հաստատութեամբ և ոչ նուազ խոհեմութեամբ պահպանել իրենց բնատացեալ իրաւունքները ։ Պէտք է քիչ մը հաւատք ունենալ արդարութեան և իմաստութեան վրայ, և չկարծել թէ ամեն ինչ անպատճառ բիրտ ոյժով կ'որոշուի, նոյն իսկ Մոսքովեան Տէրութեան մէջ ։ Քիչ մը ճարտարութիւն և աչալրջութիւն հարկաւոր են այն տարերաց, որք՝ չունենալով նիւթական ոյժ՝ արդարութիւնն և իմաստութիւնն իրենց կողմը ձգելու պէտք ունին իբրեւ հակակշիռ մը ։ Այդպիսի ճարտարութեան մը և աչալրջութեան մը փորձը չենք տեսներ անոնց կողմէ, որոց թողուած է Կովկասիոյ Հայոց իրաւանց պաշտպանութիւնը ։ Բայց այս վիճակ չի կրնար երկարագոյն միջոց մը տեւել առանց ծանր և դուցէ անդարմանելի կորուստներ պատճառելու, և այս տեսութեամբ, Էջմիածնի Կաթողիկոսական խնդիրը կը ստանայ բոլորովին բացառիկ կարեւորութիւն մը ։ Ամեն ազգասէր Հայ անշուշտ պարտի մաղթել որ վերջապէս այս բացառիկ կարեւորութեան համաձայն լուծում մը ստանայ խնդիրը ։

Գալով արտաքին քաղաքականութեան, այս նկատմամբ Ռուսիոյ վիճակը գոհացուցիչ է ։ Բոլոր Տէրութեանց հետ իւր յարաբերութիւնք լաւ են այս միջոցիս ։ Կեդրոնական Ասիոյ կողմէ իւր նորագոյն յառաջխաղացութեանց պատճառաւ Անգլիոյ հետ ծագած առժամեայ դժտութիւնը մոռցուած լինել կը թուի ։ Անգլիացիք ըստ սովորութեան քիչ մը աղմուկ յարուցանելէ յետոյ լռեցին, և այժմ կ'աշխատին իրենց դիրքը զօրացնել ի Կեդր. Ասիա ։ Գալքանեան թերակղզւոյ մէջ կարեւոր դէպք մը տեղի չունեցաւ սերպօ-պուլկարական խնդիրէն ի վեր, որոյ ինչ ելք ունենալն անծանօթ է, և այս ալ կը ցուցնէ թէ կորուսած է իւր կարեւորութիւն ։ Ռուսիա նոր խաղեր չի խաղար Պուլկարիոյ մէջ, ուր

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

112

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ԺԱ.

ՆԵՐՈՒՄՆ

Հիւրերի թւում գտնւում էին տեղային ծառայողներից մեծ և փոքր աստիճանաւորներ իրանց կանանց հետ ։ Սեղանի վրա պատրաստւած էր նախաճաշիկ, դրած էին զանազան ըմպելիքներ ։ Հիւրերը ոտքի վրա ուտում էին, խմում էին, ծխում էին և շատախօսում էին ։ Տանտիկինը անդադար դիմում էր մէկից դէպի միւսը և ամենի համար նա պատրաստ ունէր մի քանի քաղցր խօսքեր ։ Բժշկապետը ուշադրութիւն չէր դարձնում նրանց վրա, այլ մի անկիւնում առանձնացած, տաք վիճաբանութեան մէջ էր մի լեռնային երկրաչափի հետ ։ Նա պնդում էր, թէ տեղային հանքային բովագործութեան եղանակը խիստ ապրդիւն է, և աշխատում էր ապացուցանել, որ արտասահմանում այժմ բոլորովին ուրիշ սիստեմներ են ընդունված ։ Վիճաբանութեանը վերջ դրվեցաւ, երբ հիւրերի մէջ լսելի եղաւ, « կամենդանտը գալիս է » ։ Այդ ժամանակ միայն բժշկապետը բաց թողեց տեղետ երկրաչափի օձիքը, դուրս եկաւ իր անկիւնից և դիմեց դէպի սանդուղքները՝ յարգելի հիւրին ընդունելու համար ։ Տիկինը նոյնպէս մօտեցաւ դրանը ։

Կամենդանտի գալուց յետոյ, ներս բերեցին սկուտեղների վրա շարած շամպանիայի գինու երկայն գաւաթներ ։ Սառուցի մէջ դրած շիշերը վաղուց սպասում էին այդ հանդիսաւոր րոպէին ։

Կամենդանտը, բոլորի հետ բարեւելուց յետոյ, անցաւ սենեակի վերևի կողմը և ոտքի վրա մնաց ։ Նրա կշտին կանգնած էր մի երիտասարդ, որին իր հետ էր բերել ։ Գունաթափ, մաշված դէմքով այդ երիտասարդը այնպիսի տխուր տպաւորութիւն էր գործում, որ, կամ նոր էր դուրս եկել հիւանդանոցից, կամ նոր էին բաց թողել նրան երկար տարիների բանտարկութիւնից ։ Այդ թառամած դէմքը, որը, երեւի, շատ ժամանակ չէր ծիծաղել, այժմ փոքր ինչ զուարթացել էր, և նրա մաշված աչքերում երեւում էին ուրախութեան նշոյլներ ։

Սենեակի մէջ տիրեց լռութիւն ։ Հիւրերը ոտքի վրա սպասում էին․ բոլորի աչքերը դարձրած էին դէպի կամենդանտը ։ Նա մի համառօտ յառաջաբանից յետոյ, հանեց ծոցից մի թուղթ, սկսեց կարդալ ։ Երբ վերջացրեց ընթերցումը, ամբողջ սենեակը թնդաց ուրաների աղաղակներով ․ « Կեցցէ՛ Կայսրը », մի քանի անգամ լսելի եղաւ բոլորի բերանից ։ Յետոյ ամենքը, շամպանիայի գաւաթները ձեռներին, մօտեցան դունաթափ երիտասարդին և շնորհաւորեցին նրան ։

Երիտասարդը Մուրադն էր․ կարդացին նրան ներումն շնորհելու թուղթը ։ Նա ազատված էր աքսորանքից ։

Շամպանիայի գաւաթները դատարկվեցան, ամենքը խմեցին կայսրի կենացը ։ Այդ ժամանակ առաջ անցաւ բժշկապետը և, առաջարկելով խմել մի նոր կենաց, խնդրեց նախապէս լսել իրան ։ Նա սկսեց մի փոքրիկ ճառ․ խօսում էր հանդարտ, սահուն և առանց պաճուճանքների լեզուով ։ Ճառախօսը, որ բաւական ծանօթ էր դատապարտեալի անցեալի հետ, նկարագրեց նրա կեանքի նշանաւոր գծերը, և գլխաւորապէս շեշտում էր այն կենսական պայմանների վրա, որոնց անխուսափելի ազդեցութեան ներքոյ, այդ բնականից բարի և տաղանդաւոր երիտասարդը դարձաւ մի տաղանդաւոր չարագործ ։ Եւ յետոյ աւելացրեց, թէ ինչպէս նա, հանդիպելով մի օրինաւոր ընկերի, նրա ազդեցութեան ներքոյ ուղղվեցաւ, զարգացաւ և բարոյական մարդ դարձաւ ։ Նա վերջացրեց իր ճառը այդ խօսքերով ․ « Եթէ ցանկանում ենք, որ մեր բանտերը, որ մեր աքսորատեղիները չը լցուեն յանցաւորների ահագին բազմութեամբ, պէտք է աշխատենք անհետացնել յանցանքների պատճառները իրանց բուն արմատի մէջ » ։

Բոլորը ծափահարեցին ։ Գաւաթները դատարկվեցան․ խմեցին ուղղըված և ներումն ստացած դատապարտեալի կենացը ։

ԺԲ.

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆ

Մի ամիս անցել էր այդ օրից ։ Մի կառք սահում էր հարթ, փոստային ճանապարհով ։ Նրա մէջ նստած էին Նէնէն և Մուրադը ։ Երկուսն էլ ուրախ, երկուսն էլ բախտաւոր ։ Կառապանը սուլելով քշում էր ձիաները․ կարծես, նա և ուրախ էր, որ տանում էր մի զոյգ նորապսակ ամուսիններ ։

Առջեւում, երկայն կօշիկները հագին, ցուպը ձեռին, ուղեւորի պարկը ուսին, գանգալ քայլերով գնում էր մի ճանապարհորդ ։ Երբ նա հեռուից նշմարեց կառքի մօտենալը, կանգնեց ։

Կառքը հասաւ ճանապարհորդին ։

— Ձեր անունով նամակ ունեմ, պարոն, — ասաց նա և մի ծրար մեկնեց դէպի կառքը ։

Մուրադը նայեց օտարականի երեսին և սոսկաց ։ Նա ձեռքը տարաւ դէպի ատրճանակը և, ուղիղ բռնելով դէպի օտարոտի նամակաբերը, ասաց․

— Հեռացէ՛ք, եթէ չէք ցանկանում մեռնել ։

— Երդվում եմ երկնքի և երկրի բոլոր սրբութիւններով, որ դէպի ձեզ ոչ մի չար նպատակ չունեմ, — ասաց նա համոզիչ ձայնով ։ — Ընդունեցէք այդ նամակը ։

— Միթէ կարելի՞ է հաւատալ ձեր երդումներին ։

— Ես կամենում եմ ապացուցանել, որ ես այնքան վատ չեմ, որքան դուք կարծում էք ։

Այդ խօսակցութեան բոլոր ժամանակը Նէնէն կպած էր իր սիրելի ամուսնի կողքին և անդադար հարցնում էր ․ — Ի՞նչ է ասում, ի՞նչ է ուզում այդ մուրացկանը ։

Մուրադը հրամայեց կառքը կանգնեցնել, ձեռքը մեկնեց և առեց ծրարը ։ Նա իսկոյն բաց արեց նամակը որ սկսվում էր այդ խօսքերով․

«Մուրադ, կարդացէք, յետոյ ոչնչացրէք այդ նամակը ։ Մեզ յաջողվեցաւ ազատվել դատապարտեալների տնից ։ Մենք կը սպասենք քեզ Օ․․․ քաղաքում ։ Ներեցէք նամակաբերին և մոռացէք անցեալը ։ Մեր ազատութիւնը նրան ենք պարտական » ։

Ստորագրված էին նրա երկու բարեկամների՝ Համլի և Աւազակապետի անունները ։

Մի քանի անգամ Մուրադը կարդաց այդ տողերը ։ Նրա սրտին տիրեց անչափ ուրախութիւն և մի և նոյն ժամակ կասկած ։ Միթէ այդ բոլորը կեղծ չէր ։ Երեւի, նամակաբերը նկատեց նրա տարակուսութիւնը և խիստ սրտաշարժ ձայնով ասաց․

— Երդվում եմ այն աղ-հացով, որ շարունակ տասնեակ տարիներ միասին կերել ենք, և հաւատացնում եմ ձեզ, որ այդ նամակի մէջ կեղծ ոչինչ չը կայ ։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

իշխանութեան կ'անցնի նոր նախարարութիւն մը, տոգորուած այնպիսի գաղափարներով, որք մեծագոյն սարսափ կ'ազդեն Դոլղորուկիներու, իբրև յեղափոխական կամ ոչնչական։ Ռուսիա, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ իւր յարաբերութիւնները մտերմացուցած է, և եթէ ուղիղ է այն գաղափար թէ Ռուսիա յանկելումն մեծագոյն վրդովիչն եղած է եւրոպական խաղաղութեան, այդ խաղաղութիւն բաւական ժամանակի համար ապահովեալ կը թուի այժմ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Օսմ. կառավարութիւնն, ինչպէս անցեալ օր կը ծանուցանէր մեր քաղաքական լրոց կարգին մէջ, Տէրութեանց մօտ կը դիմէ, որպէս զի փակեն իրենց Կ. Պոլսոյ մէջ ունեցած թղթատուններն։ Այս խնդիր հին է, բայց այս օրերս մասնաւոր կարեւորութիւն ստացած է Պուլկարիոյ և Թուրքիոյ միջեւ կնքեալ պայմանագրոյ պատճառաւ, որուն համեմատ օտար թղթատարութեանց պայուսակները Պուլկարիոյ մէջ չպիտի ընդունուին եթէ օսմանեան թղթատարութեան ձեռամբ չփոխադրուին։ Մայրաքաղաքիս օտար թղթատանց յանձնուած նամակներ օսմ. նամակադրօշմ պիտի կրեն, և յիշեալ թղթատունք զանոնք պիտի յանձնեն օսմ. թղթատան, որ պիտի ղրկէ Պուլկարիա։ Տէրութեանց մէջ գլխաւորապէս Ֆրանսա և Աւստրիա է որ կ'ընդդիմանան Բ. Դրան պահանջմանց և չեն ընդունիր Թուրքօ-պուլկար պայմանագիրն։ Հետեւապէս այս օրերս դիւանագիտական հետաքրքրաշարժ դէպքեր կը սպասուին։

Որովհետեւ Օսմ. թղթատարութեան դէմ գլխաւոր ամբաստանութիւն այն է թէ, կանոնաւոր և գոհացուցիչ կերպիւ չի գործեր, հեռագրաց և թղթատարութեանց վերատեսուչ Իզզէթ էֆէնտի հրատարակութեան տուած է իւր պաշտօնատան վերաբերեալ վիճակագիր մը, յորմէ կ'երեւի թէ 1882–83 պաշտօնական տարւոյն մէջ Օսմ. թղթատարութիւնն ու հեռագրատունը մեծ յառաջդիմութիւն ըրած են։

Օսմանեան թղթատարութիւնն ունի այժմ 702 կայարան, քաղաքաց և գիւղօրէից մէջ, 544 պաշտօնեաներով։ Պաշտօնէից թիւը պակաս է կայարանաց թիւէն, որովհետեւ ուր որ հեռագրական կայարան կայ, երկու պաշտօնատունք միացեալ են։ Թղթատարութիւնը կը գործածէ 1,600 ձի, 4,906,112 ղրուշի արժէքով։ 82–83 տարւոյ մէջ, պատանները ղրկուած են 1,776,365 թղթատարական հասարակ նիւթեր, (նամակ եւ այլն) 145 հազար 340՝ յանձնարարեալ նիւթեր, և 656,325՝ պաշտօնական։ Օսմանեան թղթատարութեան օտար երկրաց հետ յարաբերութիւն ունեցող Միջազգային ճիւղըն օտար երկիրներ ղրկած է 389,778 հասարակ նիւթեր և 34,490՝ յանձնարարեալ։ Ստացած է 310,150 հասարակ և 23,553 յանձնարարեալ նիւթեր։ Թղթատան հասոյթք եղած են 14,401,470 ղրուշ, 7,853,410 ղրուշի ծախուց դէմ, զուտ հասոյթ՝ 6,548,060 ղրուշ։

Հեռագրական թելերուն երկայնութիւնն է՝ 41,688 հազարամետր, 23,388 հազարամետր ճամբու վրայ։ Հեռագրատունք թուով 464 են, որոց 21ը կը վերաբերին երկաթուղեաց վարչութեան, և կը գործածուին 3,281 պաշտօնեայք։ Յիշեալ կայարանաց 359ն յատկացեալ են միայն գաւառաց, 104ը՝ թէ՝ գաւառաց և թէ՝ օտար երկրաց, և մէկ հատ՝ միայն օտար երկրաց։ Այս 464 հեռագրական կայարանաց 133ը գիշեր և ցերեկ բաց են, 160ը միայն ցերեկը կը բանին, 171ը ցերեկը քանի մը որոշեալ ժամեր միայն։ Օսմանեան տէրութեան մէջ գործածուած հեռագրական գործեաց գրեթէ ամենքն ալ կը վերաբերին Մորսի դրութեան։ 1,194 գործեաց մէջ միայն 7ը Հիւկի դրութեամբ է։

Գաւառները ղրկուած հեռագրաց թիւն էր 1,009,322, որոց 890,082ն արեւելեան լեզուներով և 119,240ն եւրոպական լեզուներով. ասոնցմէ 523,331ը միայն վճարմունք ըրած են։ Գաւառներէն հասած հեռագրոց թիւն էր 1,009,322, որոց 407,105ն արեւելեան լեզուներով և 602,217ն եւրոպական լեզուներով։

Միջազգային հեռագրատունն 123,967 հեռագիր ղրկած է օտար երկիրներ և 125,844 հեռագիր ընդունած է, նաեւ 44,736 հատ՝ փոխանցմամբ (տրանզիթ)։ Ընդհանուր ծախքն է 22,267,906 ղրուշ և մուտքը 39,223,912 ղրուշ, որ սապէս կը բաժնուի. գաւառական հեռագիրներէ 29,569,072 ղրուշ, որոցմէ պաշտօնական հեռագիրք արտադրած են 19,378,049 ղրուշ, և միջազգային հեռագիրք 9,654,840 ղրուշ. այս վերջնոց մէջ պաշտօնական հեռագիրք արտադրած են 869,580 ղրուշ։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՐԷՆ

ԲԱՂՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Միացեալ Նահանգաց Ռամկավարական կուսակցութիւնն իւր համագումար ժողովն ըրաւ Չիքակոյ քաղաքին մէջ, և յուլիս 11ին նախագահութեան ընտրելի հռչակեց զՊ. Քլիվլէնտ, Նիւ Եորքի կառավարիչն, 820 քուէի վրայ 683 քուէով, այսինքն քուէից երկու երրորդէն աւելի ձայնով, զոր կը պահանջէ կանոնը։ Պ. Հէնտրիքս դեր-նախագահութեան ընտրելի նշանակեցաւ։ Այժմ երկու կուսակցութեանց ալ ընտրելիք որոշուած են, և նոյեմբերի սկիզբը կատարելի վերջնական ընտրութեան համար բուռն մրցումը կը սկսի։

—Լորտերու ժողովոյն ծանուցեալ աննպաստ քուէին վրայ, Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնն յուլիս 9 ին որոշեց Երեսփ. ժողովոյ ներկայ նստաշրջանի Օրակարգէն վերցնել կարգ մը կարեւոր օրինական ծրագիրներ և շուտով փակել ներկայ նստաշրջանն, և աշնան մէջ նոր նստաշրջան մը սկսելով, վերստին Երեսփ. ժողովոյ քուէարկել տալ Ընտրական ծրագիրն, որուն ի նպաստ ժողովրդային շարժումներն արդէն սկսած են։

—Լոնտոն, 12 յուլիս. Այս առաւօտեան լրագիրք հաւանական կը համարին իրաւախոհութիւն մը Լորտերու ժողովոյն և Նախարարութեան միջեւ, Ընտրական ծրագրոյն նկատմամբ։

—Պերլին, 12 յուլիս. Պիսմարք իշխանն յիշատակագիր մը կը պատրաստէ Գերմանիոյ գաղթականային աշխարհակալութեան վրայ, բացատրելով անոր հիմերն ու սահմաններն, և պիտի մատուցանէ կայսրութիւնը կազմող բոլոր գերմանական պետութեանց։

—Աւստրիոյ դէմ Գարատաղի յուզած խնդիրը կէս պաշտօնական մամլոյ քննադատութեանց և հերքմանց առարկայ կը լինի միշտ։ Բեշթեր Լոյտ կ'ըսէ թէ Գարատաղ պէտք է բողոքէր իւր սահմանագլխոց վրայ աւստրիական բերդերուն կառուցմանէն առաջ և ո՛չ յետոյ։

—Պելկրատ, 12 յուլիս. Աւստրիոյ Կայսրն հրաւիրեց Սերպիոյ Թագաւորը ներկայ գտնուիլ աւստրիական բանակի մարզական մեծ շարժմանց։ Միլան Թագաւորն հաւանեցաւ։

—Բեդրսպուրկ, 12 յուլիս. Պուլկարիոյ մէջ Պահպանողականաց Արմատականներու հետ դաշնակցութիւնը դժգոհութիւն կը պատճառէ աստ։

—Ֆրանսական նախարարութիւնն յուլիս 12 ին որոշեց երկու միլիոն ֆրանք խնդրել Երեսփոխանաց ժողովէն՝ Քոլերայէ վնասելոց նպաստ բաշխելու և Քոլերա ծագած վայրեր յառաջ եկած տնտեսական տագնապին դարման տանելու համար։ Ժողովը քուէարկեց։

—Բժշկական Ակադեմիոյ գրէթէ միաձայնու ընդդիմութեան պատճառաւ, Ֆրանսական նախարարութիւնն յուլիս 10ին մեծապէս զեղչեց յուլիս 14ի ազգային տօնին համար պատրաստուած պաշտօնական ծրագիրն, այնպէս որ զօրաց և հանդիսատեսաց մեծ համախմբումներ տեղի չունենան. որովհետեւ Քոլերայն կը վախցուի։ Որոշուած հրախաղութիւնք ալ մասամբ ետ առնուած են, թէեւ շատ ծախքեր եղած էին։ Հետեւապէս, Պաստիլի առման տօնն այս տարի ամէն տարիներուն չափ շքեղ եղած պիտի չլինի Բարիզի մէջ, Թուլոնի Քոլերային շնորհիւ։

—Թէեւ Փըթի լրագիրը կը ծանուցանէր յուլիս 11 թուով թէ մարդ մը նոյն օր ճշմարիտ Քոլերայէ մեռած է Բարիզի Սէն-Տընի փողոցին մէջ, բայց այս լուր ուրիշ աղբիւրէ չհաստատուեցաւ։ Մինչեւ 13 յուլիս, Բարիզի մէջ կամ շրջակայները Քոլերայի ծագման վաւերական լուր չի կար։

—Կալկաթա, 11 յուլիս, առ Թայմզ. Ժանտախտն շուտով կը նուազի Չուրի և Պատրանի գաւառաց մէջ։ Բայց կը վախցուի թէ համաճարակ մ'երեւի Պաղտատի մէջ. որովհետեւ Միջագետաց վերջին ողողումներէն յետոյ ջուրերը տեղ տեղ լճացած են։

—Չինաստանի պատերազմական նախարարը մայիս 19 թուով գրած է Սան Ֆրանչիսքօ բնակող հարուստ չինացւոյ մը թէ Բեքինի կառավարութիւնն որոշած է պատերազմ հրատարակել Ֆրանսայի դէմ, և հրաման ըրած է որ Միացեալ Նահանգները բնակող չինացիներէն դրամ հաւաքուի ի նպաստ կայսերական գանձուն Չինաստանի, որ մեծ ծախքեր ունի ընելիք։

—Չինաստանի Շաու-Հինկ-Ֆօօ քաղաքին մէջ ապստամբութիւն ծագած է՝ Չինաստանի կայսերական դերդաստանին դէմ որ Թաթար սերունդ է, և յիշեալ քաղաք ապստամբաց ձեռքը կը գտնուի այժմ։

—Ֆրանսայի Երեսփոխանական ժողովն յուլիս 12ին 123ի դէմ 283 քուէով մերժեց Պ. Լոկէռի առաջարկն, որ կը պահանջէր յուլիս 14ի տօնին առթիւ ընդհանուր ներում շնորհել քաղաքականութեան հետ վերաբերութիւն ունեցող ոճրաց և յանցանաց հեղինակներուն։

—Կ. Պոլիս, 12 յուլիս, առ Հավաս. Ի գործադրութիւն կայսերական հրատէին, որ կը հրամայէ փակել օտար թղթատարութեանց պաշտօնատունները, Բ. Դուռը Տէրութեանց կը ղրկէ շրջաբերական մը, յայտարարող թէ Օսմ. թղթատարութիւնն հասարակութեան գոհացում տալու վիճակի մէջ դրուած է, ուստի օտար թղթատունք պէտք է փակուին։ Եւ թէ Տէրութիւնք չհաւանին, ինչպէս հաւանական է, Բ. Դուռը մտադիր է ստիպումներ դնել օտար թղթատանց առջեւ, որպէս զի մարդ հոն չմտնէ նամակ յանձնելու։ Բայց կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը գիջում մը պիտի ընէ՝ Օսմ. թղթատուն մը հաստատելով օտար երկիրներու համար, և օտարազգի պաշտօնեայներ դնելով հոն, որպէս զի հսկեն գործողութեանց։ Այս պարագային մէջ, Բ. Դուռը գերմանացի պաշտօնեայներ պիտի խնդրէ։ Գերմանիա ցարդ համախոհ կ'ընթանայ միւս Տէրութեանց հետ։

Աթէնքի պաշտօնական Միրթին մէկ հրատարակութեան նայելով, մարտ ամսոյ մէջ Յունաստանի մաքսատան ընդհանուր հասոյթք եղած են 2,221,150 Փր։ Անցեալ տարւոյ մարտ ամսուան հետ բաղդատմամբ, 244,785 Փր. աւելի են։ Անցեալ տարւոյ սկիզբէն մինչեւ նոյն տարւոյ 31 մարտ, յիշեալ հասոյթք 5,410,749 Փր. եղած էին. այս տարւոյ յունուար 1 էն մինչեւ 31 մարտ, 6,822,592 Փրանք, աւելի՝ 1,280,646 Փր։

—Պերլինէն կը հեռագրուի թէ Վիլհէլմ Կայսրը գերմանացի ծովային երկրորդ սպայի մ'ալ արտօնութիւն տուած է մտնել Չինաստանի ծովային ծառայութեան մէջ։ Երբ Ֆրանսայի և Չինաստանի միջեւ յարաբերութիւնք բարւոքին, գերմանացի երկու սպայներ Չինաստան պիտի տանին երկու զրահաւորներ, որք գերմանական նաւարանի մը մէջ, ի Շդէդին, շինուած են ի հաշիւ Բեքինի կառավարութեան։

—Լուր կայ թէ Ռումանիոյ Կարոլոս Թագաւորն օգոստ. ամսոյ մէջ այցելութիւն պիտի տայ Սերպիոյ Թագաւորին ի Պելկրատ։

— Մեծին Նաբոլէոնի եղբօրորդին և Վէսդֆալիոյ Թագաւոր Ժէրոմ Նաբոլէոնի որդի իշխան Ժէրոմ Նաբոլէոն, որ իւր որդւոյն հետ Նաբոլէոնեան ժառանգութեան գլխաւոր թեկնածուն է այժմ, յաջողութեան մեծ ակնկալութիւն ունէր՝ որովհետեւ «շատ կը նմանէր Առաջին Նաբոլէոնի»։ Արդ, ըստ վերջին լրոյ, իշխանին դէմքին վրայ խոշոր պալար մ'ելած է, որ քանի կ'երթայ կը մեծնայ, և դէմքն յոյժ տգեղցնելով, բոլորովին աննման ըրած է զինք իւր մեծանուն հօրեղբօր։ Իշխան Ժէրոմ այս պատճառաւ շատ տխուր է, մարդու չերեւիր, և կ'ուղեւորի միշտ գոց կառքով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային վարչութեան Քաղաքական ժողովը, Մագաստեան Վսեմ. Սիմոն պէյի ատենապետութեամբ ըրաւ երեկի շաբաթական նիստն, ինչպէս արդէն ծանուցած էինք՝ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, և ի հրատարակութիւն տուաւ մեզ հետեւեալներն։

1. —Բաղէշի Ղուլթիկ գիւղի պանդուխտ գիւղացիք՝ որ ի Պոլիս, հանրագիր մը մատուցանելով առ Քաղաքական ժողովն, իրենց գիւղացիներէն քանի մը ազգայնոց կեղեքմանց դէմ բողոքած, և ազգային վարչութեան անօրինութիւնը խնդրած լինելով՝ ժողովն որոշեց գրել առ Գաւառական ժողով Բաղէշի, որ փութայ քննել և տեղեկագրել, որպէս զի շուտով կեղեքմանց առաջքն առնուի, եթէ ստոյգ է։

2. —Այնթապի Վարդանեան ընկերութիւնը դպրոց մը բացած, և ընկերութեան կանոնագիրն Պատրիարքարան ղրկելով խնդրած էր վաւերացնել. ժողովն որոշեց յղել զայն առ Ուսումնական խորհուրդն ի քննութիւն։

3. —Իւսկիւտարի Իճատիէ Թաղի մէջ կառուցանելի մատրան գետինն Վաքֆ լինելուն պատճառաւ, դատական ու կրօնական գործոց նախարարութիւնը՝ Էվգաֆի պաշտօնատան յանձնարարութեամբ, տեղեկութիւն ուզած էր Պատրիարքարանէն, և որովհետեւ Քաղաքական ժողովն արդէն այս խնդրոյն վրայ Տնտեսական խորհուրդէն տեղեկագիր մը ընդունած է, երէկ որոշեց՝ ըստ այնմ պատասխանել դատական նախարարութեան։

4. —Ղալաթիոյ կալուածոց հոգաբարձութիւնն՝ իւր պաշտօնավարութեան տեղեկագիրն ու հաշուեցոյցն Պատրիարքարան ղրկած լինելով, ժողովն երէկ տեսաւ զայն, և որոշեց յանձնել Տնտեսական խորհրդոյ ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

5. —Քաղաքական ժողովը Սամաթիոյ Թաղական խորհրդոյ տեղեկագրէն իմանալով, որ թաղին եկեղեցւոյ գետնին հիմունքն պէտք եղածին չափ բարձրացած են և շինութեան պիտի ենթարկուի, ժողովն՝ ըստ խնդրանաց Թաղական խորհրդոյն՝ որոշեց գրել առ Բ. Դուռն և խնդրել շինութեան հրամանագիրն։

Քաղաքական ժողովն երէկ յարաբերական և թաղային բազում խնդիրներով ալ զբաղեցաւ։

Շիշմանեան Գեր. Տ. Ղեւոնդ եպիսկոպոս՝ որ Կիւրին կը գտնուի ժամանակէ մը հետէ, և Պատրիարքարանն ի Պոլիս կը կոչէ զինքը, հետզհետէ հեռագիր ուղղելով Պատրիարքարանի վերջին հեռագրոյն՝ ի պատասխան հեռագրեր է, թէ գրով երկարօրէն պիտի պատասխանէ՝ զինքն ի Պոլիս կոչելու համար ազգային վարչութեան կողմանէ տրուած որոշման, և թէ այս գիրն արդէն թղթատարութեան յանձնուած է։

Տփղիսի Թղթակցութենէ մը՝ զոր պիտի հրատարակեմք վաղը, լուր կ'առնումք թէ Կովկասու կուսակալ Տօնտուքօֆ Կորսաքօֆ իշխանն արգիլեր է՝ Տփղիսի Մշակ լրագրոյ արտօնատէր Պ. Արծրունւոյ Քարավանսարայը գնելու համար մօտերս բացուած հանգանակութիւնն, առարկելով թէ այդպիսի հանգանակութեան մը համար պարտ է կանխաւ հրաման առնուլ Բեդրսպուրկէն։

Օսմանլը լրագիրն, և անոր առնելով այլք երէկ հրատարակած էին, թէ դատական ու կրօնական գործոց նախարարն՝ գրով խոստացեր է Հայոց Պատրիարքարանի, ազգային առկախ խնդիրներն կարգադրել առաջիկայ Բայրամի տօնէն յետոյ։ Ստուգած լինելով կը ծանուցանեմք, թէ մինչեւ երէկ երեկոյ այդպիսի գիր մը հասած չէ Պատրիարքարան, բայց, ինչպէս յայտնի է՝ Նորին վսեմութիւնը քանիցս բերանացի գոհացուցիչ խոստումներ ըրած է յիշեալ խնդրոց կարգադրութեան համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ՝ Րուսճուգի երեւելիներէն Նիյազի պէյի,

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ կայսերական կալուածոյ ութերորդ բաժնի տնօրէն Նուրի էֆէնտիի.

Կայսերական խոհանոցաց վերատեսուչ Զիյա պէյի պատուանշանն երկրորդ աստիճան Մէճիտիյէի բարձրացաւ,

Երրորդ աստիճան Օսմանիյէ պատուանշան՝ Մէտինէի Դատր Խայրէտտին էֆէնտիի,

Չորրորդ աստիճան Մէճիտիյէ՝ Պոլսոյ վաճառականական ատենի երկրորդ նախագահ Սիւլէյման պէյի.

Երրորդ աստիճան՝ յիշեալ ատենի խորհրդական Յօրճաքի Դաղանօվա էֆէնտիի.

Չորրորդ աստիճան՝ յիշեալ ատենի խորհրդական Սենեքերիմ էֆէնտի Մանուկեան.

Չորրորդ աստիճան՝ յիշեալ ատենի անդամներէն Շէրիֆ Ալի էֆէնտիի, Հաջը պէյի, Կիւմիշկէրտան Տիգրան էֆէնտիի, Կիւլպէնկեան Սերովբէ էֆէնտիի, Պ. Սիվէնի, և Պ. Ժորժ Սեւասթօպուլի, և հինգերորդ աստիճան Մէճիտիյէ պատուանշան՝ յիշեալ ատենի առաջին քարտուղար Իսրիրաքի էֆէնտիի։

Պրուսայի կուսակալ Նազիֆ փաշա մայրաքաղաքս հրաւիրուած է Բայրամի տօնին առթիւ։ Կը կարծուի թէ Վեհ. Սուլթանն անձամբ գոհունակութիւն պիտի յայտնէ կուսակալին ուշիմ և արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան համար։

Ի Բարիզ այս օրերս սնանկացեր են քանի մը յոյնք, որ մայրաքաղաքիս Պօրսային մէջ դրամ շահելէն յետոյ Բարիզ գացեր են և մէկ միլիոն լիրա դրամագլխով սեղանաւորութիւն կ'ընեն եղեր։

Լիբանանու նախորդ կուսակալ Ռիւսթէմ փաշա՝ Երկուշաբթի Մեծ կղզին փոխադրեց բնակութիւնը։

Բերայի ընդհանուր դատախազի օգնականներէն Տէվֆիք էֆէնտի՝ որ կնոջ մը վրայ զէնք քաշած լինելու ամբաստանութեամբ դատի ենթարկեցաւ, անպարտութեան վճիռ պիտի առնայ եղեր։

Պէշիկթաշի ոստիկանութեան վերատեսուչ Շէրիֆ Հասան փաշա, խառակարգեալ Ժանտարմայի և ոստիկանութեան պաշտօնակալք կայսերական պալատը կոչուելով, ընթրելու պատիւ ունեցան, և իրենց ամսականաց քանակութեամբ պարգեւներ առին Նորին կայսերական վեհափառութեան կողմանէ։

Քաղաքապետութենէն հաղորդուած տեղեկութեանց վրայ, Բ. Դուռն իւր դեսպանաց միջոցաւ ծանոյց օտար տէրութեանց, Կայս. կառավարութեան Քոլերայի դէմ ձեռք առած և առնելիք առողջապահիկ միջոցները։

Յատուկ շրջաբերականներով ալ մանրամասն հրահանգ տրուեցաւ գաւառական իշխանութեանց, ձեռք առնուելիք զգուշական միջոցներուն համար։

Թարիֆ կ'ըսէ թէ Նէնխոխինեա Տիմիթրաքի էֆէնտի դատ բացած է Պ. Քալանտեալի դէմ, որ ծածկելով իւր իտալական հպատակութիւնն, Յունաց պատրիարքական ընտրողական ժողովոյ անդամ ընտրուած էր, և կիրակի աւուր նիստին մէջ անպատշաճ լեզուաւ ընդդիմախօսեր է Տիմիթրաքի էֆէնտիի։

Պ. Քալանտեալի դէմ բացուած դատը 3 կէտերու վրայ հիմնուած. 1. Թէ իւր հպատակութիւնը ծածկած է. 2. Թէ ըստ այնմ ապօրինաւորապէս մասնակցած է տեղական ազգային ժողովի մը. 3. Թէ այդ ժողովոյ մէջ նախատած է կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը։

Թուրքիոյ օտար թղթատարութեանց բարձման խնդիրը ժամանակէ մը հետէ կը յուզուի։ Երեքշաբթի Բ. Դուռն հրահանգ տուաւ իւր դեսպանաց որպէս զի ծանուցանեն տէրութեանց՝ այս մասին կառավարութեան որոշումը, հրաւիրելով զանոնք հարկ եղած հրամանները տալ, իրենց նամակատունները փակելու համար։

Օսմանեան թղթատարական վարչութեան մէջ կարեւոր բարւոքումներ ներմուծուած լինելով, ժամանակէ մը հետէ Բ. Դուռը կը խորհէր թէ օտար նամակատունք փակուելով, չեն թողուր այնպիսի թերի մը զոր տեղական թղթատարութիւնն անկարող լինի լնուլ, Թուրքիոյ ժողովրդեան առեւտրական մեծամեծ շահերուն վնասելով։

Բերայի Թէփէ-Պաշըի թատերական պարտէզին մուտքը 2 ղրշէն 40 փարայի իջուցեր են։

Բ. Դուռը ծանոյց Զուիցերիոյ կառավարութեան թէ ինքն ալ կը փափաքի ընդունիլ 1878 ի թղթատարական պայմանագիրն, ի մասին թղթատարական փոքր ծրարներու։ Այս զեկուցումն տեղի ունեցաւ յիշեալ պայմանագրի տրամադրած դիւանագիտական եղանակաւ։

Հետեւաբար Պուլկարիոյ հետ կնքեալ առեւտրական պայմանագիրը չպիտի գործադրուի, մինչեւ որ վերյիշեալ գործողութեան համար հարկ եղած ձեւակերպութիւնք չկատարուին։

Մայրաքաղաքիս Առողջապահական Խորհրդոյ կողմէ հետեւեալ տեղեկութիւնք հաղորդուած են մեզ։

Աղեքսանդրիոյ մէջ քոլերայի դէպք մը պատահելուն պատճառաւ, թէեւ յանձնախումբ մը եղանակային քոլերա կոչած է զայն, սակայն յուլիս 15էն յետոյ Եգիպտոսէն մեկնող բոլոր նաւերն 5 օր քարանթինայի հսկողութեան պիտի ենթարկին, առանց թոյլ տրուելու որ ուղեւորք ցամաքն ելնեն։ Քարանթինա պիտի սպասուի Պէյրութի, Զմիւռնիոյ, և Աֆրիկեան-Տրիպոլսոյ մաքրանոցներն, և Եգիպտոսէն եկող նաւերը չպիտի ընդունուին օսմանեան ուրիշ ո՛ և է նաւահանգստի մէջ, ցնոր տնօրինութիւն։

Կ. Պոլիս, 16 յուլիս 1884

Դարձեալ.

Առողջապահական Խորհրդոյ որոշմամբ, Միջերկրականի Ֆրանսական նաւահանգիստներէն, Բորտօյէն, Իսպանիայէն և Թունուզէն եկող շոգենաւք և առագաստանաւք, թէեւ մաքուր անցագիր իսկ ունենան, յուլիս 15էն սկսեալ 10 օր քարանթինա պիտի սպասեն Քլազոմէնի, Պէյրութի, և Աֆրիկեան-Տրիպոլսոյ մաքրանոցներն միայն, և օսմանեան ուրիշ ո՛ և է նաւահանգստի մէջ արգիլեալ է անոնց մուտքն։ — Ուղեւորութեան օրերն հաշուի չպիտի առնուին և քարանթինան պիտի հաշուի նաւուն մաքրանոց հասած օրէն։ Ուղեւորաց և նաւաստեաց զգեստ և հանդերձից, ինչպէս նաև կասկածելի ապրանաց ծխման գործողութիւնք պիտի կատարուին 1867ի քոլերայի ժամանակ հաստատեալ կանոնաց համեմատ։

Բարձր. Մեծ Եպարքոսը Թուրքիոյ դեղարուեստից բարգաւաճման նոր զարկ մը տալու նպատակաւ հրամայած է որ առեւտրական և երկրագործական նախարարութիւնն արհեստական վարժարանին տրամադրութեան ներքեւ դնէ 10,000 Օսմ. ոսկւոյ գումար մը, որ զանազան աղբիւրներէ պիտի գանձուի։

Ճէր կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ դատարաններէն միոյն գործադիր սենեկին (իճրա) պաշտօնեայ Հաքքը էֆէնտիի վրայ ամբաստանութիւն կայ, թէ քանի մը տարի առաջ յիշեալ դատարանին կողմէ տրուած վճռագիրը գողցուած է։

Թէեւ ամբաստանեալն հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ բացարձակապէս մերժեր է թէ ինք բնաւ մասնակցութիւն չունի, բայց դատական նախարարութեան ուղղեալ տեղեկագիրը կը յայտնէ թէ Հաքքը էֆէնտի վճռագիրը գողնալով, յանձնած է այն անձին՝ որ [illegible] 24,000 ղրուշ վճարելու դատապարտեալ էր։

Կէլիպօլուի Ռիւշտիյէ վարժարանը փլաւ անցեալներն, ուստի նոր վարձեալ տուն մը փոխադրեցան, և տեղւոյն մահմետականք սկսան հանգանակութիւն ընել՝ նոր վարժարանի մը շինութեան համար, և շինութեան գործն ալ սկսաւ. սակայն կարելի չեղաւ հանգանակութիւնը պէտք եղածին չափ յառաջ տանիլ և վարժարանին շէնքը մնաց կիսատ։ Ահա այս վիճակն աղերսագրէ մը իմանալով Օգոստ. Սուլթանն հրամայեց աւարտել շինութիւնն, իւր անձնական գանձէն վճարելով ծախքը։

Լուսինեան իշխանին մահուան առթիւ, զոր ծանուցինք երէկ, Լա Թիւրքի հետեւեալ տողերը կը քաղէ Բեդրսպուրկի Նօվօյէ Վրէմիա լրագրէն։

«Անցեալ շաբաթ, 23 յունիս, մայրաքաղաքիս Սմոլէնսք գերեզմանատան մէջ յուղարկաւորութիւն մը կատարեցաւ, որոյ մի քանի մասնաւոր պարագայք տարօրինակ հակապատկեր մը կ'ընծայէին հանդիսին անշքութեան հետ։ Հանգուցեալն էր պաշտօնէ քաշուած, 77 տարեկան ծերունի զինուորական մը, Լուսինեան Լուդովիկոս իշխանն, որ «Կիպրոսի, Երուսաղէմի և Արմենիոյ Թագաւոր, և ժառանգ Ս. Տեղեաց պաշտպանող» տիտղոսը կը ստանձնէր։ Աղքատութեան մէջ մեռաւ, ամբողջ կեանքին մէջ հետամուտ լինելով միլիոնաւոր ռուբլիներու հարստութեան մը, որուն իրաւունք ունենալ կը կարծէր իւր տիտղոսով։ Երկու երիվարներու լծեալ դագաղակիր պարզ կառքի մը առջեւէն կը տանէին Լուսինեանց արքայական զինանշաններն և հանգուցելոյն պատուանշանները, յորս կը նշմարուէր «արքայական» մեծ շքանշան մը։ Դագաղին ետեւէն կ'երթար հանգուցելոյն որդին, Լուսինեան Միքայէլ իշխանն, որ Լուսինեան Լուդովիկոս իշխանին տիտղոսներուն և թեկնածութեանց միակ ժառանգն է։»

Կրետէի լրագիրք հրատարակած են Հանիայի, Քանտիոյ և Ռեթիմնօի նաւահանգստաց շինութեան համար գաւառական ժողովոյ կողմէ քուէարկեալ ծրագիրն։ Շինութեան ծախքն է 74,000 ոսկի, զոր հոգալու համար տեղական կառավարութեան արտօնութիւն տրուած է 65,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը ընել հանգստեան թօշակի սնտուկէն։ Այս գումարի հատուցման համար 3000 ական ոսկի պիտի նշանակուի իւրաքանչիւր տարւոյ ելմտացոյցին մէջ, միանգամայն նաւահանգստի նոր մաքսատուրքը պիտի յատկանայ։ Դուրս հանուելիք ապրանքէն % 1/2 մաքսատուրք պիտի առնուի և ներմուծեալ ապրանքէն % 1, օտար տէրութեանց հաւանութիւնն առնուելէ յետոյ։ Միանգամայն նաւերն թօնօ գլուխ 5 բարայի յաւելեալ տուրք մը պիտի վճարեն։ Կղզւոյն մէկ նաւահանգստէն ուրիշ նաւահանգիստ փոխադրեալ ապրանք մաքսատուրք չպիտի վճարեն։ Անցեալ և ներկայ տարւոյ ելմտացոյցներու յաւելեալ գումարներն՝ 9000 ական ոսկի, պիտի յատկացուին այդ նաւահանգիստներու շինութեան ծախուց։ Շինութիւնք պիտի աւարտին 4 տարուան մէջ և փոխ առնուած գումարը պիտի հատուցուի առ առաւելն 25 տարուան մէջ։ Յետ որոյ, որոշեալ մաքսատուրքերը ջնջուելով, աւելի թեթեւ մաքսատուրքեր պիտի հաստատուին։ Շինութեանց հսկողութիւնը պիտի յանձնուի ընկերներէ և օտար հպատակ անդամներէ կազմեալ խառն յանձնախմբոյ ։

Գոնեայի կուսակալն հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Ատալիոյ մէկ գիւղին մէջ մարախ իջնելով, բազում վնաս հասոյց, և թէ ասոնց ջնջման համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են ։

Կորնթոսի պարանոցի բաժնետէրց ընդհանուր ժողովը գումարեցաւ վերջին օրերս, և ցարդ կատարուած աշխատութեանց համարատուութիւնը լսելէ յետոյ, որոշեց որ 1886 տարւոյ սկիզբը պարանոցը բացուի ։

Ադրիանուպոլսոյ կուսակալն հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ՝ Օսմանեան զօրքը Արեւելեան Ռումէլիի սահմանագլխոյ մօտերն ապաստանող աւազակներն հալածելով, աւազակաց մին սպանուեր և մին ալ գերի բռնուեր է ։ Այի Չէլէպի կոչուած գիւղն, ուրկէ Նաքօ անուն հռչակաւոր աւազակապետին եռեւէն հանելով, արիւնուշտ կռուէ մը յետոյ Նաքօ սպաննուեր է, բայց ընկերներէն մին, թէև վիրաւորեալ, յաջողեր է փախչիլ ։

Անցեալներն Օտէսայի սեղանաւորի մը դրամատունը գողեր մտնելով, 75 հազար րուպլիի զանազան արժէթղթեր վերուցին և յաջողեցան ծովու ճամբով քաղաքէն դուրս ելնել. Օտէսայի ոստիկանութիւնն իրողութիւնը մայրաքաղաքիս ոստիկանութեան ծանուցանելով, 10 հազար րուպլի վարձատրութիւն խոստացաւ զանոնք գտնողին ։ Բէրայի կառավարիչ Արիֆ պէյ Կալաթա Սէրայի ամենէն ճարտար լրտեսներուն հրահանգ տուաւ այս մասին. անոնցմէ Եուսուֆ էֆէնտի այս օրերս ուշադրութիւն դարձնելով կասկածելի մարդու մը վրայ որ Ղալաթիոյ դրամափոխներու խանութներուն առջև կը թափառէր, ձերբակալեց զայն ։ Մարդը բռնուած պահուն գերմանական բաղդատոմսերու ցուցակ մը գետին ձգեց ։ Նիկոմիդիացի, Մանօլի անուն, թափառաշրջիկ մ'էր սա. դրամափոխք հարցաքննուելով յայտնեցին թէ այս մարդը 500 Ֆրանքի գերմանական բաղդատոմսեր ծախած էր իրենց. ասոնց թիւերը բաղդատուելով Օտէսայէն գողցուած արժեթղթոց թիւերուն հետ, նոյնութիւնն ստուգուեցաւ ։ Մանօլի բացարձակապէս ուրացաւ իւր վրայ ծանրացած ամբաստանութիւնը ։ Օտէսայի սեղանաւորը, Պ. Կլիւսլէր, զայս իմանալով, իւր դրամատան տնօրէնը Պ. Քօլէն Պոլիս ղրկեց ։ Պ. Քօլէն Գաւագի առջև 5 օր քարանթինա սպասելէ յետոյ, երեքշաբթի դուրս ելաւ և իւր հիւպատոսարանէն թարգմանի մը հետ Կալաթա-Սէրայ գնաց ։

Բէրայի կառավարիչն անձամբ կը վարէ այս դատը ի ներկայութեան Պ. Քօլէնի ։ Երեքշաբթի օրուան հարցաքննութեան պահուն, Ղալաթիոյ հինգ դրամափոխք դատարան կոչուեցան, և հաստատեցին թէ Մանօլի նոյն ինքն այն անձն էր որ բաղդատոմսեր ծախած էր իրենց ։ Բայց Մանօլի, անդրդուելի կը մնայ միշտ ։

Անցեալ օր ոստիկանք պարսիկ չարագործ մը Կալաթա-Սէրայի բանտը կը տանէին, ձեռներն եւին կապած ։ Երբ Ռուսիոյ դեսպանատան առջեւէն կ'անցնէին, պարսիկն ոստիկանաց անուշադրութենէն օգտելով, ներս մտաւ և գնաց դռնապանին խցիկն ապաստանեցաւ ։ Ոստիկանք եռեւէն մտնելով ուզեցին բռնել, բայց դեսպանատան գաւասները գալով զանոնք վար դրին. Բէրայի կառավարիչ Արիֆ պէյ եղելութիւնն իմանալով, իւր թարգմանը Կալֆա էֆէնտին ղրկեց, որ ժամ մը յետոյ ոստիկաններն ազատեց ։ Բայց պարսիկն, որ ռուս հպատակ է եղեր, հիւպատոսարանի բանտն է ։

Կ'ըսուի թէ դեսպանատունը ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ առ Բ. Դուռն թէ իւր իրաւունքը բռնաբարուած է, բայց չկարծուիր որ կարևորութիւն ընծայուի այս դէպքին, քանի որ ոստիկանք յանդէտ չարժէր են ։

Նեքբուէս կը պատմէ թէ անցեալ կիրակի Պոյաճի գիւղի խումբ մը երիտասարդք Եմիրկէնի Խաիմական պարտէզն երթալով, հաղարջի նմանող տեսակ մը վայրի պտուղ ուտելով, սկսեր են ամենքը մէկանց փսխել ։ Անմիջապէս բժիշկներ կոչուելով դարմաներ են, մեծ դժուարութեամբ համոզելով գիւղին երկչոտները թէ երիտասարդները թունաւորուած էին և չէ թէ քոլերայէ բռնուած ։

Չէքմէ գիւղի մզկիթին յարձակման դէպքին վրայ, սա տեղեկութիւնները կը յաւելու Հագիգաթ ։

Չէքմէ գիւղ Իսկիւտարէն 2 ժամ հեռի է և Գարթալի շրջանակին մէջ ։ Գիւղին վրայ յարձակող աւազակք 8 հոգի էին, որք ուղղակի մզկիթը գնացին երբ մահմետականք Թէրավիի աղօթքը կ'ընէին ։ Զարդարուն հրացաններն օդին մէջ պարպեցին զանոնք ահաբեկելու համար, և հրամայեցին որ իրարու ձեռք կապեն, և խեղճերն հնազանդեցան ։ Ապա Մըդտարը կոչելով, հարցուցին թէ գիւղին մէջ ուրիշ մարդ կա՞յ ։ Մըդտարն յայտնեց թէ ոստիկան մը և տրոց հաւաքիչը, գինեվաճառ, մօտակայ սրճարանն են. աւազակները Մըդտարին միջոցաւ անոնց զէնքերն առնելէ յետոյ, հաւաքչին ըսին թէ իրենք կ'ուզեն տուրքը դանձել, և արդարև 90 մէճիտիէ, 3 ժամացոյց և 1 հրացան առին գիւղացիներէն և մեկնեցան անարգել ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Մարսիլիա 16 յուլիս

Երէկ իրիկուընէ ի վեր 28 հոգի մեռան քոլերայէն ։

Երէկ իրիկուընէ ի վեր 23 հոգի մեռան քոլերայէն ։

Մարսիլիա, 16 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 22 հոգի մեռան քոլերայէն ։

Յուլիս 16ին մեռնողներուն գումարն է 50

Թուլօն, 16 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 11 հոգի մեռան քոլերայէն ։

Յուլիս 16ին մեռնողներուն գումարն է 34 ։

Պուքրէշ, 14 յուլիս

Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը ժողովրդային գումարում մը հրաւիրած էր կիրակի օրուան համար, սպառնալական դրդիչ յայտարարութիւններ ցրուելով ։ Քանի մը ատենաբանք, ի մէջ այլոց Պ. Պլարեմպէրկ և Պ. Վէրնէսքօ, խռովայոյզ ճառեր արտասանեցին ։ Երբ այս վերջինը բուռն նախատինքներ և սպառնալիք կը ժայթքէր թագաւորին դէմ, ժողովականաց մեծ մասն ուժգնապէս բողոքեց ։ Ասկէ կռիւ մը ծագեցաւ որ շարունակեցաւ փողոցին մէջ և պահպանողականաց քլիւպին առջև ։ Զայրացեալ ժողովուրդն յարձակեցաւ Պ. Ֆաթմարճիի և Վէրնէսքոյի կուսակցաց վրայ, որոց ոմանք իրենց րէվօլվէրները գործածեցին առանց մէկը վիրաւորելու ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց զանոնք ամբոխին յոռի վարմանց դէմ պաշտպանելու համար, որ կուզէր պահպանողականաց քլիւպը կոտրել ։ Նոյն երեկոյին, բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ և քաղաքն իւր սովորական անդորրութիւնն առաւ ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԴԱՍԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 5 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	110	1/2
3 » »	(վաճառկնի)	110	1/8
3 » Բարիզի »	(պանքայի)	22	85
3 » » »	(վաճառկնի)	22	92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	ղրշ.	8	25
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8	25
Երէկ Բէրայի մէջ	»	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8	27
Բարձրագոյն գին	»	8	27
Նուազագոյն	»	8	26 1/2
Կէս օրին	»	8	27
փոխառութիւն 1863	ֆր.	54	50
» 1865	»	50	
» 1869	»	44	50
» 1873	»	39	50
Պօն տիւ Թրեզօր	Անգլ. Լր.	16	25
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	43	50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	368	
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	82	

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3	26
Քրէտի Ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լր.	6	35
Պանք տը Բօնօ	«	5	20
Սօս. Շանժ է վալէօր	Օսմ. Լր.	3	28
Թրամուէյ	» »	292	1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական		67	5
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		66	15
Գիշերը գործ չեղաւ		—	—
Այս առտու բացուեցաւ		66	
Կէս օրին նոյն գին		66	05

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	7
Քրեմիզ	»	51	12
Բօլ իմբէրիալ	»	90	6
Ռուպլի թղթադրամ	»	9	01
» արծաթ	»	89	30
Ֆիօրին	»	9	2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108	40
Հինգնոց	»	102	40
Մէթալիք	»	98	
Պղինձ	»	780	
Թղթադրամ	»	2600	
Վեցնոց	»	103	

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 16 Յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	100	9/16
Օսմ. » բացուեցաւ	7	3/4
» » գոցուեցաւ	8	
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10	1/8
» » 1869	9	
» » 1871	66	1/2
» » 1872	15	
» » 1873	8	1/2
փոխառութիւն 1877	78	1/2
Պանք Օթօման	13	3/4
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	90	3/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	59	1/2
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	83	3/8
Տայրա Սանիէ	59	
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	84	1/4
Հանգարական պարտատոմս 1877	100	3/4
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—	

Վիէննա, 16 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121	95
Օսմանեան երկաթուղի	20	20

Բարիզ, 16 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 գոց	107	35
» » 3 0/0 գոց	76	75
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	7	80
» » գոցու. (գ. կ.)	7	95
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—	
» » 1865	51	
» » 1869	45	
» » 1873	40	
Օսմանեան երկաթուղի	42	75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	540	
Պանք Օթօման	597	50
Գրէտի Լիօնէ	541	25
» Ֆօնսիէ	1277	50
Բաժնետոմս Լիօնի (գուր. կոր.)	1191	25
Սուէզի ջրանցք	1917	50
Ռուսական 5 0/0 1877ի	95	5/8
Իտալական Ռանթ	93	35
Արեւելեան Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)	—	
Եգիպտական միացեալ գոց (իջած)	303	75
Սպանիական (արտաքին)	57	5/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	367	50
5 0/0 Հելլենական	345	
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	16

ՄԵՏԵՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

17 Յուլիս (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն Արեգական (Աւերեւոյթ)		4	45
Մուտք » »		7	27
Կէս օր (Միջին ժամով)	12	5	53
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)		4	26
Ծագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ)	Ա.	12	1
Մուտք » » երեկոյ	Ե.	2	6
Երեւումն Լուսնի Ն. Լ. 22 Յուլիս			

Առաւօտեան ժամը 8ին

Ծանրաչափ (Ծովու երես)	763	5
Ջերմաչափ	24	6
Նուազագոյն աստիճան	20	0
Բարձրագոյն » իրիկուան	28	8
Խոնաւութիւն 0/0	67	
Բարձրութիւն անձրեւի 30 ժամու միջոցին հազարորդամեդր	0	

Ուղղութիւն հողմոյ հիւսիս տկար ։

ՅՈՒԼԻՍ 16ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը թեթեւապէս կ'իջնէ և հովը զանազան ուղղութեամբ տկար կը փչէ Եւրոպիոյ հարաւային կողմը և Միջերկրականի վրայ ։ Ալճերիականի վրայ օդն հանդարտ է. հովն հիւսիսէն տկար կամ յոյժ զօրաւոր կը փչէ տեղ տեղ. Հիւսիսային հովը ուժգին է ի Յարտմնէ և յոյժ տկար յՕտեսա ։ Բարեխառնութիւնն է 22 աստիճան ի Բարիզ և ի Վիէննա, 21 յՕտեսա և 17 ի Բեդրսպուրկ ։

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԱՆՔ

Առ Հայրն Մկրեան

Գերապատիւ Տ. Յովհաննէս

Աւագ Քահանայ ի Բերա

Ցաւալանաց և փշոտ դառնագոյնն Ձեզ բաժին եղաւ այս արտասուաց հովիտին մէջը. դեռ մէկ սուգը չ'անցուցած, միւսը կը հասնի ։ Ո՜ւր է Համասիկը . . . ։

Այս ո՛րքան սէրտ, ո՛րքան անբաժանելի եղբայրութիւն ողբացեալ զաւակացդ. մէկն զմիւսը կուլայ, և կարծես սփոփուելու համար իրարու եռեւէն իրարու քով կը թառին. հոգին թողլով թաղելու իրենց հող մարմին, հոգեթեւ անմահութեան ծառին վրայ կը թռին. հո՛ն, ուր լի են իրենց նմաններ, կայտառ և սուրբ աղաւնիներ, երամախառն ։

Հո՛ն է Համասիկը ։

Ազատագրեալ որդեկդ, ազատեալք հողագնոտ տիղմերէն, թօթափեալք երկրային ընթացից փոշիներէն, և ինչպէս անմահ՝ նոյնպէս և անահ ու անցաւ կ'ապրին հոգւոյն հոգեղինաց՝ հոգւոց հրեղինաց հրեշտակաց հետ՝ պարթունը և զուարթունը, Ամենակալին աչաց և աթոռոյն առջև երգելով ալէլուն ։

Հո՛ն է Համասիկը . . . ։

Երեք զաւակունք, համանմանք միաբանակամք, ամենասուրբ Երրորդութեան փառաց երեքսրբեան օրհներգուք, մէկ բունէ, մէկ տունէ, մէկ հոգւով, մէկ հասակով, գարնան առաւօտու նման գեղեցիկ, արեւու ծագման նման պայծառ, ծառի ծաղկելոյն նման անմեղ. խանդալից, յուսալից պատանեակք, կը ճախրեն երանութեան դրախտին մէջը ։

Հոն հասաւ Համասիկը . . . ։

Հո՛ն Յակոբիկը, անմոռանալին Յակոբիկ, քոյր Յակոբիկ, ազնիւ Յակոբիկ, միշտ յիշելին, միշտ սիրելին. միշտ ողբալին. միշտ օրհնեալն. հոն Կարապետիկը . . . և երկու եղբարց մէջ, իրենց արեւուն և սիրոյն կցորդն ։

Հոն է Համասիկն . . .

Երկու եղբայր և մէկ քոյր. մէկ հօր խնամած. մէկ մօր կաթնասունք ։ Մայրական գգուանաց և հայրական խանդաղատանաց հաւասար վայելողք. մէկ վանդակի ճագուկք. Մկրեան զաւակունք. երեքեանք երից պատուականք. մինչ աշխարհ զՁեզ կուլայ, տէր հայր, և սիրուհիդ մայր. երանութեան վիճակեալք զՁեզ կերանեն, ընդունելով իրենց մէջը ձեր երկրային երրեակ խայծերը ։

Հոն է Համասիկն . . .

Բերայի զբօսանաց պողոտայէն կանցնէր դագաղն Համասիկին. պատուհանները, դռները, և հրապարակն լի էր բազմութեամբ, կը դիտէր երիվարն և կառքն սրարշաւ՝ աշխարհ սիրողաց. ամենքն ալ խո՛ր և տխուր կը նայէին. սեւաշուք հանդէսին. ամենուն կարծէր, ամենքը կափուսային, և կը հառաչէին ։ Այլ ո՞ւմ համար, ձե՞զ, ո՞ հայր և մայր տառապեալք, տենչանօք ու այս աշխարհէ՛ կեանք, որոյ ունայնութեան դերը կը ներկայացնէր մատաղատին՝ լռեալ և դադարեալ ի դագաղին ։

Հոն էր Համասիկն ։

Ի դագաղին անսօս կը բաբաէր. աշխարհասիրաց, սերծանաց, համելոց ընդունայնութիւնը, իղձերու, երիտասարդութեան և մարդկային ամեն հասակի մեծութեանց ու տենչանաց վրայ գոց աչերով վերջին ակնարկը կը ձգէր. ոչի՛նչ ամենայն ինչ որ կերեւէր. ինքն անտեսանելոյն կը վազէր. և իր սուտերով զոր բարձրէին բարեկամք, բարձրութիւն կենաց անմահութեան կը քարոզէր, ուր յուղի ինկած էր իւր հոգին երթալու ։

Հոն է Համասիկն ։

Այգ վայրկենին ժպիտ դադրած էր ամենուն երեսէն, աչքեր խոնաւած, և սրտերը կարկամ և թարշամ էին ամենուն գլ ծաղիկը Համասիկին խորշակահար թառամած՝ կը տանէին գերեզմանին փոսը ձգելու ։ Այս է վախճան մարդոյն, այս է կեանք մարդոյն ։ Ընդունայն ուրեմն ամենայն ինչ, ի նմին վատնին չմողք, ի նմին տկարին հանճարք և հնարողք ։ Միայն արդարութիւնն է մշտնջենաւոր և անմահ. և այն է մարդուն բաժին ու արժանաւոր կեանք ։

Հոն է Համասիկն ։

Բերան բովանդակ ամ ի բերան կը նայէր Համասիկի յուղարկաւորութեան. և ամեն մարդ կը յիշէր անոր դալար օրերը. կը յիշէր անոր հարսնութեան ամբը, որ դեռ երէկ ծագեր էր ։ Ամեն մայր իր աղեաց մէջ կը լսէր մի մանկիկի ճիչը խանձարուրի մէջէն, զոր դեռ նոր աշխարհի ընծայած էր Համասիկն. մանկիկ կը բողոքէր մահուան դէմ. մանկիկն իւր մայրիկը կը կոչէր, թոռմ տոհմը իւր նոր չաղախուած խմորի պէս փափուկ շրթներով և թաթիկներով կորոնէր. անդադար կը ճչէր. ուժգին կը ճչէր. ո՛վ Աստուած . . . և մայրիկն սեւապատ պատանօք առեր կը տանէին. կը տանէին անդարձ . . . և եկեղեցական թափօրը թախծագին կեղանակէր Եմմանուէլին երգը ։

Կը լսէր Համասիկն ։

«Բազմերամբ վեհադասնիցն հոյլքն յոգնախումբս եղանակեն. երգս առեալ
«մատուցանեն զերաժշտականաց զերանութ-
«եան հոգեղէն հնչմունս. քեզ, Եմմանու-
«էլ, որ ծնար սրբաբար և վերածեր
«զազգս մարդկան յորդեգրութիւն, առ-
«ընչանօք հայցեմք ի քէն զննջեցեալսն
«մեր (զՀամասիկն) ընդ սուրբս քո հանգո»։

Հանգեա՛ Համասիկն ։

Հանգեաւ Համասիկն, չնայելով իր հօր կողկողագին լացին, չնայելով իր մօր կականաբարձ և սրտաշոր կոծին, չնայելով իր քերց ջերմաջերմ արցունքին, չնայելով իր փեսային կենսաբեկ կսկծաւեալ վիճակին. չնայելով իր մանկիկի դառնագոյն հեղձամղձուկ ճիչ ու աղաղակին, չնայելով իր ծանօթից և անծանօթից մորմոքալից սուգին ու հառաչին. մտաւ ի սուրբ եկեղեցին. առաւ օրհնութիւն Քրիստոսի պաշտօնէից. հովանաւորեցաւ հովանեաւ մահպաղթող սուրբ Նշանի խաչին Փրկչին. կառք մը տարաւ իր հոգւոյն բաժինը սուաւ հողին. և երբ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ» երգեցին, այդ Աստուածային յայտնութեան, Էմմանուէլի, սուրբ երգոյն երաժիշտ դասք հոգեղինաց շրջապատեցին Համասիկի հոգին, յորս տեսաւ նա իր անձկալին Յակոբիկ, իր սիրելին Կարապետիկ, թռան երանեաց դասուց ամենքը ի միասին ։ Ցնծեալ լիցին առաջի անմահ գառին Աստուծոյ ։

Հոն է Համասիկն ։

«Մի՛ լար»։

Ցաւակից Ձեզ և մխիթարար

Սրբանոյ.

Գ. Վ.

Գուզկունճուք, 1884 Յուլիս 2

Գերապատիւ Աւագ Քահանայ

Տ. Յովհաննէս Մկրեան

Տէ՛ր Հայր.

Ձեր շնորհալի դստեր Համասիկուհին հիւանդութեան, մահուան և թաղման օրերուն գտնուեցայ առ Ձեզ, բայց գիտնալով Ձեր առաքինութիւնը, Ձեր սրտին վշտակրութեան վարժութիւնը, և Ձեր խաչակիր պաշտօնին հետ՝ կեանքի ձախորդութեանց, ցաւոց, չարեաց և չարչարանաց առջև կուռ արիութիւնդ, որոց կը տանիս քրիստոնէաբար և օրինակելի համբերութեամբ, ի՞նչ կրնայի խօսիլ Ձեզ ։ Դուք Աւետարանը գիտէք, Աստուածաշնչէն ներշնչեալ էք, յաւիտենական կենաց բանին աշակերտ, և աշխարհի յաղթող զօրագլխոյն կանուորն ու պաշտօնեայն էք. սիրտ ունիք, միտք ունիք, հոգի կը կրէք, կ'ուսուցանէք, կը գրէք, կը յուսացուցանէք, կը հաւատաք, կը գթաք և կը մխիթարէք ։

Եւ, ինչպէս տեսաք դուք Ձեր բարեկրօնութեամբ այդքան առաքինութեանց մէջը, այնքան [illegible] կը փոխարինուիք նաեւ ամէն առաքինասէր զաւակէ. ամէն անգամ երբ պատճառ ունեցած էք լալու, հազարաւոր ականողք իրենց արտասուքներ խառներ են Ձեր լացին, հազարաւոր սիրտեր վշտակցած են Ձեր վշտակիր սիրտին ։

Կարեկցութիւն՝ սփոփանք մ'է ցաւ ունեցողին, և բարեկամին արտասուքը սպեղանիք է խոցեալ հոգիներու ։

Կ'ըսեն թէ կղերն անկարեկից է, մանաւանդ կուսակրօն կամ ամուրի կղերը ։ Սո՛ւտ է ։ Մի՞թէ քարէ՞ն ծնած է նա ։ Ո՞չ ապաքէն մօր մը ստինքէն սնած է, անոր արիւնն ու կաթն, անոր քաղցրութիւններն և գիրկը կեանք տուած են իրեն. քոյրերու և եղբայրներու խանդաղատանքը տեսած է. իր տանն ու դրկիցն, բարեկամաց ու ազգականաց բերկրանքն ու ցաւերը կրած է. մանաւանդ երբ ժողովրդեան մէջ ապրած ոք է, ծնողէ մը աւելի ընդարձակ և խոր կըզգայ նա ցաւն ու վիշտը ։

Ես մանուկ էի, և, երբ մեր այգեստանեաց նորատունկ խաղողոյ որթերը կը յոտէին, կաթիլ կաթիլ զուլալ ջուր կը կաթէր կտրած որթէն. մայրս կ'ըսէր թէ «Այս որթին մայրը, խաղողին կոճղն է կուլայ, անոր արտասուքն է որ կը թափի, իր տղան կորելուն համար ։ Երբեք չեմ մոռնար այս գթասրութեան քնքուշ բացատրութիւնը, միշտ կը յիշեմ այդ զորովալից մայրական դասն, երբ կը տեսնեմ հօր մը և մօր մը աչքի առջև ինկած իրենց զաւկին դիակը ։

Մի՛թէ այդ որթի փայտէն աւելի անզգա՞յ է կրօնաւորի մը սիրտ, ոչ, ոչ, Տէր Հայր, սրտին երկու վիճակ կայ, երբ յանկուծս կը զգածուի զգայուն սիրտ մը, կամ չափազանց մղձկելով կ'արտասուէ ու ցաւագին ողբեր կ'արտասանէ, կամ իր կսկծանաց խորագոյն ծովին մէջ կ'ընկղմի, աչքերը կը ցամքին, լեզուն կ'ընդարմանայ, և զգայնութիւնը կը հեղձնու ։ Բայց անզգայ լինել անհաւատալի է ։ Ես ի ձեզ նայելով, այս վերջին վիճակն ունէի, դեռ այսօր կցկտուր քանի մը տող աւասիկ կը գրեմ Համասիկիդ յիշատակին, չհանդուրժելով խօսիլ Ձեզ բերան առ բերան, այլ սրտէ ի սիրտ, ամենասուրբ Հոգւոյն Աստուծոյ մխիթարութիւնը մաղթելով թախծագին ծնողական Ձեր սրտի խաչակիր Տէրտէրդ, և խաչակրուհի Տիրուհւոյդ ։

Սրբանոյ.

Գուրգէն Վարդապետ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

19 Յունիս 1884 Բաղէշ.

ԲԱՂԻՇՈՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿՆ ԵՒ ԶԳԱԼԻ ՅԵՏԱԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

Առեւտուրն բնականաբար ապրուստի միջոց է և բազում ճիւղերու կը բաժնուի. Բաղիշոյ վաճառականք առեւտրական գործոց մէջ Եւրոպայի հետ գրեթէ յարաբերութիւն չունին. մեր առեւտուրն է եղեր սկիզբէն ի վեր բամպակի վրայ և Բերիոյ, Այնթապի ու Տիգրանակերտի մանուսաներու, կէզիներու, ներկուած երկու տեսակ կապուտ կտաւներու և մետաքսեղէն հագնելիքներու վրայ եղած է և կը շարունակէ նոյնը ։

Բաղէշ, վեց տարի առաջ 30—60 ներկարար կար, որք տեղական ճերմակ կտաւն կարմիր կը ներկէին. և մէն մի ներկարար 100—160 ճէյէլ կտաւ կը ներկէին, մի ճէյէլն 60 թիզ է և մի թիզն 9 հին կանգուն է. մէկ ճէյէլի գինն է 600—1200. իսկ այժմ մնացած է 20—30 ներկարար որ կը ներկեն 60—100 ճէյէլ. նոյնպէս վեց տարի առաջ ութ հարիւր հազար լիրայի բամպակ կսպառուէր, իսկ այժմ հազիւ 3 հարիւր հազար լիրայի, որոյ գիներն ալ օրերս ամենազգալի փոփոխութիւն մ'ունեցաւ. զի անցեալ աշուն Քարբերդի և Բալուի բամպակն լիտրը 45—50դ. կվաճառուէր. օրերս բաւական քանակութեամբ 28րդ. ծախուեցաւ, երեք ամիս պայմանաժամաւ. և Պարսկաստանի բամպակն որ անցեալ աշուն 50—55դ. կը վաճառուէր, անցեալ օր բաւական քանակութեամբ գալով 33դ. ծախուեցաւ կանխիկ. բնականաբար ասոնց թուոյն համեմատ պակսեցան գործարաններ, մանողներ և գործողներ. տեղական չիթի գործարաններն բոլորովին անհետացան այժմ, հազիւ 3—5 չիթճի կայ ։

Տեղւոյս ներկարարներն սկիզբէն ի վեր տեղական նիւթերով աւանդական եղանակաւ կը ներկէին կտաւներն. երեք տարիէ ի վեր սկսած են Եւրոպայի ներկեր գործածել որ այդ ևս մեծ վնաս տուաւ տեղական նիւթերու սպառման. աստ տորոնի լիտրը 45—70գ.ի կը ծախուէր, այժմ 15գ.ի գնող չկայ նոյնպէս գլասորն, ձէթն ևայլն ըստ կարգի ։

Բերիոյ, Այնթապի և Տիգրանակերտի ապրանքներէն առաջ տարին 30—40 հազար լիրայի ապրանք կ'սպառէր, իսկ այժմ 15—20 հազար լիրայի ապրանք ։

Այս ամենազգալի յետադիմութեան պատճառն եւրոպական մրցումն է որ անկարելի է յաղթել. հետեւաբար օր ըստ օրէ կը շատնան Պոլսոյ նման դատարկաշրջիկներու թիւն և որ մեծ մասամբ ծայրայեղ աղէտ ըլլալնուն ուրիշ գործ մը չեն կրնար ընել, այլ վարկ ունեցողներ 10—20 լիրայի ապրանք առնելով գիւղերէն մին կերթան ապրուստ ճարելու, վարկ չունեցողներն ալ այլեւայլ երկիրներ կերթան մուրալու. ոմանք կը յաջողին և ոմանք կը խայտառակուին ։

Մասնաւոր գործեր կըլլան թիֆթիկի, կաշիի և մորթի վրայ, որոնք կը վաճառուին Կարին, Պոլիս և Տիգրանակերտ. այս տարի թիֆթիկի առեւտուրն անյաջող գնաց զի անցեալ տարիէն ձեռքերնին եղած ապրանքներն որ ծախուեցան ի Պոլիս գրեթէ բոլորն ալ վնասուեցան. օրերս կաշի լաւ ծախուեցաւ 85—90 գ. վարդ. Տիգրանակերտ և Քարբերդ կերթան ։

Բաղէշցիքս ապրուստի միջոց մ'ալ ունինք. շրջակայ գիւղօրէից աղքատութենէն օգուտ կը քաղենք մեզի պէտք եղածներն աժան կ'ունենք, օրինակի համար եթէ առաջիկայ աշնան եղի լիտրը 40 գ.ի պիտի գնենք, երեք ամիս առաջ գիւղացին ստակի պէտք ունենալով, լիտրը 30 դահեկանէն արժէքն կը վճարենք, նոյնպէս ցորեն, պանիր, փայտ, ածուխ, մեղր, րուպ (խաղողի մեղր) ևն. ևն. մնացեալք դարբին, կօշկակար, դերձակ որ արդէն թուով խիստ քիչ են ու աւանդական եղանակաւ տեւեն, կոշտ ու կոպիտ անօթներ կը շինեն. Կարնոյ և Բաղիշոյ գործիքներու մէջ աչալի տարբերութիւն կայ. ոչ դուրգնի խոյին և ոչ տարրի խոյին կը նմանի անոնց, ոչ ուրագն և ոչ ալ կացինն, նոյնպէս ալ կօշիկներն ճիզմէներն, և սոլերն. և ասոր համար է որ ասոնցմէ ամէն տարի մեծ քանակութեամբ կը բերեն վաճառողներ Կարինէն. և ասոր համար էր որ ճանապարհի շինութեանց համար պէտք եղած գործիքներն չկրցին շինել, որ Կարին ապսպրուեցաւ. ինչո՞ւ այս, վասն զի Կարին յանուն դաստիարակութեան 2000 լիրա կը վատնուի տարեկան, իսկ Բաղէշ 50—80 լիրա. վասն զի Կարին վարժարան անուամբ 6—7 ամենաչքեղ շէնքեր կան, իսկ Բաղէշ և ոչ մէկ շէնք. վասն զի Կարին վանքերու և Ս. եկեղեցեաց կալուածներն ազգին ընդհանրութեան նուիրական սեփականութիւն կը ծառայեն, իսկ Բաղէշ, ինչպէս ըսած եմ ուրիշ առթիւ, մասնաւորաց ապրուստի միջոց եղած են ։

Սահմանադրութեան գործադրութեան և Ներքին գործեր ի Բաղէշ.

Գրեթէ քսան տարիէ ի վեր Սահմանադրութեան օրինագիրքը մտած է Բաղէշ և սկսած են գործադրել. Գեր. Արզումանեան Սահակ վարդապետէն սկսեալ ունեցեր է Բաղէշ բարձրաստիճան հովիւներ, Երեմիա և Մամբրէ եպիսկոպոսներ և առժամանեայ տեղապահներ ։ Բայց խղճի մտօք և անկողմնակալ ըսելով եթէ խոստովանինք, ասոնց և ոչ մին ոչ կրցած են սահմանադրութիւնն գործադրել և ոչ ալ ընդհանրութեան համակրութեան արժանանալ և որ ամենանուիրական է, ասոնց և ոչ մին կրցած են կամ ուզած են դաստիարակութեան մեծ գործին զգալի և օգտաւորիչ ըլլալ ։

Ցարդ առաջնորդական և տեղապահութեան պաշտօնիւ Բաղէշ եկող Գեր. հայրք՝ անոնք որ ողջ են թո՛ղ տեսնան ու ամչնան, իսկ անոնք որ վախճանած են թող տխուր յերկնից անհոգ ու անեղք կամարէն՝ որ երեք ամէ ի վեր Խրիմեան Ամեն. Հայրիկին հրամանաւ այցելու հովուութեան պաշտօնիւ տեղս գտնուող Գեր. Տ. Մեսրովպ Ծ. վարդապետ Մաղաքեան, ինչպէս կրցաւ Բաղիշոյ ընդհ. ազգայնոց ջերմ համակրանաց արժանանալ, և ինչպէս յաջողեցաւ քսան տարիէ ի վեր չի գործադրուած սահմանադրութիւնն գործադրել, ընտրելով Տնտեսական խորհուրդ, Դատական խորհուրդ, Հոգաբարձութիւն, օրինաւոր Թաղ. խորհուրդներ, օրինաւոր նիստեր և արձանագրութիւններ, ինչպէս կրցաւ յարգել ու յարգել տալ լուսաւորութեան պաշտօնեաներն որ ցարդ ամբոխային զրուցեամբ աղուաւկանաց գերիներն էին. թէ ինչպէս կրցաւ բարեկարգ վիճակի մը վերածել թաղային երեք վարժարաններ. ինչպէս կրցաւ յաջողցնել կեդր. չքեղ վարժարանի մը շինութիւնն որ ի մօտոյ պիտի ձեռնարկուի. վերջապէս թուրքերէն խօսիլ չգիտնալով հանդերձ ինչպէս կրցաւ Վալի. նահանգապետին և դատաւորին համակրանաց արժանանալ ու Հիզանէն, Սպարկերտէն, Խլաթէն, Պուլանըղներէն, Գաւառոյ և Ապնուածրոյ գաւառներու ազգայնոց նուիրական խնդիրներու մասին միջնորդել և յաջողցնել, որոնք ցարդ ո՛չ Բ. Դրնէն և ո՛չ ալ Պատրիարքարանէն պաշտօնապէս ճանչցուած չէ ։

Խմբագրապետ Տէր, խիստ հեշտ է չափ մը ինչպէսներու պատասխանն, ինքն քաղցրաբարոյ, հեզ, համբերող, կրօնի և ազգութեան յառաջդիմութեան նախանձախնդիր, առաւօտ աշխատող, և որ առաւելն է անկեղծն Քրիստոսի հրամանի համեմատ «Ձրի առէք և ձրի տուք» ճշմարիտ հպատակող, ազատամիտ, ուսումնասէր. իւր նախորդաց նման ընծ. Ազգին շահն անձնական շահուն չի զոհեր. ժողովուրդը կուսակցութեանց բաժնելով օգտուիլ և փառաւորուիլ չի սիրեր. պարզ և խոնարհ անձամբ կայցելէ շուկան ազգօգուտ ձեռնարկութեանց գործադրման համար. և ահա ասոր համար է որ յաջողեցաւ ու պիտի յաջողի իւր Ներքին գործոց մէջ. միմիայն կառավարութեան ատեաններու յարաբերութեանց համար ատենադպիր և գործունեայ թարգմանի մը պէտք ունի. ամենամեծ լաւութիւնն այն է որ Գեր. Երեմիայի և այլոց նման 24 տեսակ պայմաններ չ'առաջարկեր. իւր վիճակին խիստ գոհ է. գործն կը մնայ մեզի թէ անոնք ինչպէս պիտի սիրեմք ու վարձատրեմք այսպիսի անձնուէր հովիւ մը . . . ։ Մասնաւորապէս իւր ուշադրութեան առարկայ ըրած է Նորին Գերապատուութիւն քաղաքիս քահանաներն որ թէ թուով խիստ քիչ են ու անբաւական 2,000 տուն խղճի մտօք կառավարելու և թէ տգէտ ու միջին դարու գաղտնիքներով պաշարուած, ոմանք ծայրայեղ արբեցող և բոլորովին անյարմար սահմանադրական ժողովներու անդամակցութեան. իսկ գալով կաթողիկոսական ընտրութեան, արդէն Բաղէշցիքս կ'ըսեն. Իբրեւ. չունէինք որ մեր քուէն տար, ո՛չ ալ առաջնորդ ունէինք որ գրաւոր դրկէր այսպիսի կարեւոր ու ընդարձակ նահանգի մը քուէն. և ո՛չ մի ընտրելի համար ալ և ո՛չ մի տեղ [illegible] քանի որ սահմանադրութեան համաձայն պիտի ըլլար ։

Ս.

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք որ խուցերնիդ զով մնայ, ամառուան տաքերուն։ Պատուհաններուն դրսի կողմէն կախեցէք կտաւէ շարժուն վարագոյրներ («store») զորս օրը մէկ քանի անգամ ջրի մէջ թաթխելու էք։ Օդն, այդ խոնաւութեան մէջէն անցնելով, հաճոյական զովութիւն մը կ'առնէ։ Մինչև իսկ շատեր, վայելչութեան համար, անուշաբոյր նիւթերով խառնուած ջրի մէջ կը թաթխեն վարագոյրները։

ԱՐԱՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գատըգիւղ 28 յունիս 1884

Գատը գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանի դրաւոր քննութիւնք ամսոյս 25 բշ. օրն սկսած լինելով, պիտի տևեն մինչև յուլիս 7 շաբաթ օրն, իսկ հրապարակային քննութիւնք պիտի սկսին յուլիս 9 բշ. օրն և պիտի կատարուին հետևեալ կարգաւ

Բշ. 9 Յուլիս
1— 5 Քննութիւն Ե կարգի աղջկանց
6—10 » Դ » մանչոց
Գշ. 10 Յուլիս
1— 5 Քննութիւն Զ կարգի աղջկանց
6—10 » Գ » մանչոց
Դշ. 11 Յուլիս
1— 5 Քննութիւն Դ կարգի աղջկանց
6—10 » Զ » մանչոց
» Կրօն. բոլոր կարգաց
Եշ. 12 Յուլիս
1— 5 Քննութիւն Դ կարգի աղջկանց
6—10 » Ե » մանչոց
Ուր. 13 Յուլիս
1—10 Քննութիւն Է կարգի մանչոց

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ անպարը իչուն ալընաճագ ճէնօվա բիրինճինին պէհէր գըյեի ճէտիտի պիր զուրուշ եւիրմի պէշ փարատէ թալիպի ուհդէսինտէ օլուպ՝ գաթ՚ի գարարը գաթիսի իչուն թէմմուզը բուլմինին եէտինճի ճիւմաա իրթէսի կիւնի վիլիլէճէյինտէն թէնզիլէն իթա խաճէճէլերին եւմի մէզքիւրտէ սաաթ եէտիտէն տօգուզ պէչէյէ գատար Խազինէի խասսայի շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3 Թէմմուզ 1300 1—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Հուպուպաթ անպարընա ալընաճագ չաւիր վէ եուլաֆ վէ սամանըն միւնագասասընա իչուն թէմմուզը բուլմինին սէքիզինճի բազար կիւնիւ պէտա օլունաճաղընտան՝ խօթէք իսթէնիլէրին բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլէրի Խազինէի խասսայի շահանէյէ պույուրմալարը իլան օլունուր։

3 Թէմմուզ 1300 1—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ անպարը իչուն ալընաճագ Մըսըր բիրինճի պէհէր չարշէնպիհ վէ բազար կիւնլէրի միւնագասա օլունաճաղընտան՝ խօթէք իսթէնիլէրին էյամ մէզքիւրէտէ Խազինէի խասսայի շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

2 Թէմմուզ 300 3—3

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ԱՏԱՄՆԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թիւ 1, Պանճէ-գաբու, Կոստանդնուպոլիս

Դարուս ամենամեծ գիւտերէն մէկն է անտարակոյս ելեկտրական զօրութեան կիրառութիւնն յօգուտ մարդկային պիտոյից։ Ասոնց մէջ թերևս կարևորագոյն է այն արդիւնքն զոր կը մատուցանէ նա գործնական բժշկութեան, յորոց մի է նաև ատամնաբուժութեան տուած նոր և հրաշալի օժանդակութիւնն։ Այս է ելեկտրական աքցանն, ճարտարարուեստ հնարք որով կ'անհետանան ամէն խոչ և խութ, ցաւ կամ տագնապ որք ակռայ հանելու գործողութիւնն այնքան դժուարամերձ կ'ընէին հասարակաց։ Այսուհետև շնորհիւ ելեկտրական գործւոյն, ակռայ հանելն դիւրամատոյց կ'ընծայուի փափկագոյն մարդոց իսկ, յորոց յաճախ թօթափել անզգայաբար կ'ելլեն ատամունք, առանց որ և է փոքրագոյն ցաւ մը պատճառելու։ Ելեկտրական ատամնահանութիւնն դեռ հազիւ երեւեալ յԱմերիկա, արդէն իսկ տարածեալ է մարդկային ազգին մեծ ծառայութիւն մատուցանելու, որոյ ի մասնակցութիւն կը հրաւիրէ Ս. Խաչատուրեան իւր բազմաթիւ յաճախորդքն, ինչպէս նաև զամէն տառապեալս ատամնախօթութեամբ։ Փորձը կրնայ ապացուցանել թէ այս նոր եղանակաւ կարելի է ոչ միայն առանց ցաւի հանել ակռայն, այլ որ ոչ նուազ պիտանացու է, ելեկտրական զօրութեան ազդեցութեամբ առաւել ևս կը բարւոքի մնացեալ ակռաներուն առողջական վիճակն։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ԴԵՂԱՐԱՆ
Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ
ԵՂԲԱՐՑ

Ներկայ ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան և դեղագործութեան դրութեամբ հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի-Ջամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Պ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարք» անուամբ դեղարան և մթերանոց (տէբօզիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի և Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, և ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Ասոնցմէ զատ ամեն տեսակ գործածուած զանազան տեսակ գինի, [illegible] ձկան իւղ, Նորվէկիոյ շօքօլա, քօնեագ և ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուին։ Եկած դեղագիրքը իսկոյն թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ
ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ
ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՆՊԱՐԵՂԷՆԱՑ

Պալըգ-բազար [illegible] Թիւ 59
[illegible]

Մելգոն Էֆ. Տէօրմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաւծէ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա)։ շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրէսթէի։ այլ և այլ տեսակ բարամաչէլինիք զաս, ֆրանսական թուն Ֆօրնիէ։ Սիվրի թարմ և ընտիր իւղ։ Նաբօլիի մաքարօն։ Ճէնօվայի և Նաբօլիի չէհրիյէ։ բրինձ՝ Մանթուէ և Րիզօն։ լուբիա և սիսեռ՝ եփուն և խոշոր հատ մեծ։ անուշեղէնք և խմորեղէնք յատուկ լաւագոյն ալիւր։ օսլայ (նիշաստա) և ամբոխ։ Քանիոյ և Ակյավլաքի ընտիր սեսամ։ Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա։ Ամերիկայի քարիւղ (կազ)։ Լոնտոնի ընտիր լեղակ (չիվիտ)։ քօնեագ և այլ ոգելից ըմպելիք։ սոտա։ թարմ ըսթաքօզ և սարտին։ Ակյավլաքի ընտիր ձէթ։ Թարխանա և պուլկուր։ մէկ խօսքով, այս վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակներուն լաւագոյնն այն աժտանի բաներու, որք առևտրական այն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊՍՈՒԻԿ ՉԿԱՅ։

ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ՌԷԺԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ
ԱԶԴ

Ռէժիի Վարչութիւնը ծխախոտի գործարանին մէջ կատարելիք քանի մը շինութիւններ ունենալով, այդ աշխատութիւնները նուազուրդի դրուած է։

Շինութեանց յատակագծին և պայմանաց տեղեկանալ ուզող անձինք կրնան դիմել Ռէժիի վարչութեան կեդրոնատեղին ի Պոլիս, ամեն օր յուլիս 10 (Ն. Տ.) հինգշաբթիէն սկսեալ, առաւօտեան ժամը 10էն մինչև կէս օրէն երեք ժամ վերջ։

Գրաւոր առաջարկութիւնք կնքեալ ծրարով պէտք է մինչև առաւելն յուլիս 24, հինգշաբթի, ժամ 3 ուղարկուին։

Կ. Պոլիս, 25 յունիս 17 յուլիս 1884

(ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

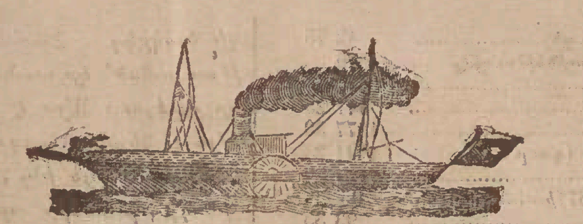

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՒԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց երթևեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Առնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Ռ. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 30	Ենիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Առնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Քիրեճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ։ Այս շոգենաւը Րամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	32
6 15	Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաչապահճէ Ենիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավագ Ենիմահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Իսթինիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մեզարպուրնուէն Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Առնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28

Առնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

10 30	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	21
11	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
11 35	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28
12 10	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	22
1	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
1 30	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	19
3	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	23
3 45	Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	19
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց ժամերը

10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյգօզ Բաչապահճէ Ռ. Բաչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաչապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաչապահճէ Ռ. Բաչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք։ Այս շոգենաւը Րամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	22
8 45	Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաչապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաչամահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	28

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթևեկող շոգենաւոց ժամերը

1	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Իսթինիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավագներ	20
6 45	Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ	21
8 15	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Իսթինիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Իսթինիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրեճպուրնու Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ Մեզարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Իսթինիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Առնաւուտքէօյ երթևեկող շոգենաւոց ժամերը

10 30	Ուղղակի Պէպէք	22
12 30	Ուղղակի Առնաւուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պէպէք	23
1 45	Ուղղակի Առնաւուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պէպէք	23
3 15	Ուղղակի Պէպէք	19
9 50	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վօսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք	28
12 —	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթևեկող շոգենաւոց ժամերը

11 20	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաչապահճէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաչամահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Րիֆաթփաշա Բաչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մեզարպուրնու Գավագներ	34
10 40	Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաչամահալլէ Բաչապահճէի Պէյգօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւգտէրէ և Մեզարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։

Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.45ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մեզարպուրնու Պէօյիւգտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Առնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիքթաշ հանդիպելով։ Րամազանի ամիսը այս երթևեկը տեղի չպիտի ունենայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիք	11 25	7 15
11 45	7 15	12 — Գզկնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 20	10 25 Գզկնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիք	11 45 Գզկնճ *	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիք	12 5 Գզկնճ *

(* Այս շոգենաւները Հրէից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 15	— —	11 40	— —
12 —	7 15	11 55	7 15
12 45	8 10 Պէշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիք
3 45 Պէշիք	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիք	11 5
5 10 Պէշիք	11 25 Պէշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիք	— —	6 15 Պէշիք	— —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 —	Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4	Հարէմէն Սալաճագ
10 45	Հարէմէն
1 45	Կամուրջէն Հարէմ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 45	Կամուրջէն Հարէմ
10 30	Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼ.
ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ
ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45	Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 —	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 —	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15	Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
4 45	Սիրքէճիէն Գապաթաշ
10 45	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30	Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ս. ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ԵՒ ՆԵԿՏԱՐԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՕՐԹԱՔԻՒՕՅ, Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ
1883—84 ՏԱՐՒՈՅ

1884 ՅՈՒԼԻՍ	6 ՈՒՐԲԱԹ	7 ՇԱԲԱԹ	9 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ	10 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ	11 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ	12 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ	13 ՈՒՐԲԱԹ
Միջօրէ առաջ ժամ 9½—10½	Կարգ Ե. Հայերէն	Կարգ Ե. Գաղղիարէն	Կարգք Ա. Բ. Գ.	Կարգ Ե. Բնագիտութիւն Երկրաչափութիւն	Կարգ Զ. Դիցաբանութիւն	Կարգ Զ. Պատմ. Ազգային և ընդհանուր	Կարգ Ե. Գաղղիարէն
10½—11½	Կարգ Զ. Գաղղիարէն	Կարգ Դ. Հայերէն և Աշխարհագրութ.	Հարցաքննութիւն [illegible] ուսանողաց	Կարգ Դ. Պատմ. Ազգ. Ս. գրոց և ընդհ.	Կարգ Ե. Պատմ. ընդհան. Աշխարհագրութ.	Կարգ Դ. Բնական պատմ. Երկրաչափութ.	Կարգ Զ. Հայերէն
Միջօրէ ետք 12½—1½	Կարգ Ե. Պատմութիւն Ազգ. և Ընդհ.	Կարգ Զ. Աշխարհագրութ.	Կարգ Ե. Պատմ. Ազգ. այլէն և Ս. գրոց	Կարգ Ե. Թուաբանութիւն		Կարգ Ե. և Դ. Թուաբանութիւն	Կարգ Ե. Բնագիտութիւն
1¾—2¾	Կարգ Ե. Հայերէն	Կարգ Դ. և Ե. Կրօնագիտութ.	Կարգ Ե. և Զ. Կրօնագիտութ.	Կարգ Ե. Երկրաչափութ.		Կարգ Բ. Գ. Դ.	Կարգ Զ. Երկրաչափութ.
3—4 4—5	Կարգ Ե. Բնական Պատմութիւն	Կարգ Զ. Բնական Պատմութիւն	Կարգ Զ. Բնագիտութիւն	Կարգ Զ. Թուաբանութիւն		Հարցաքննութիւն Գաղղիարէն լեզուի	Կարգ Ե. Աշխարհագրութ. [illegible]

20 ՖՐՆՔ. 95 ՂՇ.

ԺԱՄԱԳՈՐԾ
Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ
ՄԱՀՄՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

95 ՂՇ. 20 ՖՐՆՔ.

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն բացուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ
ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ 677
ԳՈՒԼԷ-ԳԱԲՈՒ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ

[illegible]

Տեսարանք Կ. Պոլսոյ
Արեւելեան հանդերձից պատկերներ
Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԺՈՒՄ

Յուլիս

Բովանդակութիւն. — Շարժումի մեծ բարեկամն. — Համառօտ պատմութիւն Ք. Տնտեսութեան. — Ընկերային բարեկարգութիւն. — Որդեկորոյս Հայրն. — Տաղարան. — Կատուի մը ցեղագիրք. — Մատենախօսական։

Պայմանք Բաժանորդագրութեան.

Մայրաքաղաքիս համար ղշ. 20
Օտար երկրաց և գաւառաց համար « 26

Հասցէ՝ Արամեան տպարան կամ Հավուզլու խան։

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ